

Izhaja vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Ivan Renko. Izdaja časopisno založniško podjetje »Slovenski Jadran« v Kopru. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorjeva ulica 26, telefon šte. 170. Tiska tiskarna »Jadran« v Kopru. Posamezni izvod 10 din. Priloge »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500, polletna 250, četrtletna pa 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3 in pol dolarja.

Opozarjamo na
NAŠ NOVI ROMAN
Ernest Hemingway:
SLOVO OD OROŽJA
ki ga bomo začeli objavljati
v nadaljevanjih koncem tega
meseca.

Proslave Prvega maja

Bil je res naš praznik

Delovni ljudje vsega Slovenskega Primorja so tudi letos s številnimi akademijami, proslavami, kulturnimi in športnimi prireditvami ter izleti svečano proslavili mednarodni praznik dela — Prvi maj. V vseh mestih in industrijskih središčih, vaseh in manjših naseljih, da, skoraj na vsaki doma-

čiji so že nekaj dni pred Prvim majem zaplapolale neštete delavske in državne zastave. Izložbena okna trgovin so bila okrašena z zastavami, zelenjem in s slikami naših najvidnejših državnih in partijskih voditeljev.

Zvečer pred Prvim majem so na Tolminskem, Goriškem, Vipavskem, Postojnskem in Koprskem zagoreli na številnih hribih in gričih veliki kresovi.

Kljub slabemu vremenu, se je udeležilo prvomajskih proslav v raznih krajih Primorske na tisoče delovnih ljudi. V koprski občini je bila osrednja proslava v Hrvatinih. Na proslavi je govoril sekretar občinskega odbora SZ tov. Korošec. Med drugim je poudaril, da praznujejo naši narodi letošnji prvi maj v znamenju novih pridobitev na poti poglobljanja socialistične demokracije. »Delavski razred pa uveljavlja in utrjuje pri nas tista načela, ki sta jih že prejšnje stoletje zasnovala Marx in Engels,« je dejal tovariš Korošec in omenil, da za naše delovne ljudi pomeni družbeno upravljanje v tovarnah in podjetjih ogromno pridobitev. Iskušnje na tem področju, je poudaril, pa niso pomembne samo za naše narode, marveč nakazujejo tudi drugim, kako je mogoče v socialistični državi razvijati tiste odnose, po katerih je težil delavski razred v vsej svoji zgodovini razredne borbe proti izkoriščevalcem in zatiralcem.

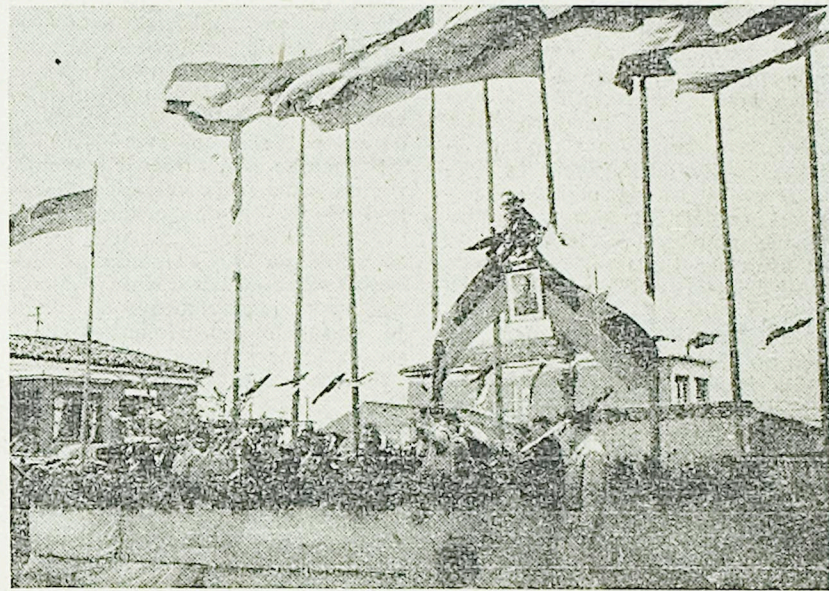
Po govoru je sledil kulturni spored, ki so ga izvedli godbi na pihala iz Čezarjev in Hrvatinov, recitatorji, otroci osnovne šole ter pevska zbor iz Plavij in Hrvatinov.

V piranski občini so začeli proslavljati delavski praznik že nekaj dni pred prvim s številnimi prireditvami. Na sam praznik pa je bila na Tartinijevem trgu v Piranu budnica, nato pa so ob zvokih internacionale dvignili delavsko zastavo. Budnice so bile tudi v Sečovljah in Luciji, v Piranu pa je bil dopoldne tudi promenadni koncert domače godbe na pihala. Vasi Padna, Ravne in Nova vas v piranski občini so imele osrednjo proslavo v Ravnah, kamor so prišli tudi sečoveljski rudarji. V Portorožu so bile razne športne prireditve, šahovski turnir in tekmovalna strelska družina.

Tudi v Izoli in v nekaterih vaseh izolske občine so lepo proslavili delavski praznik. Kakor v vseh

večjih središčih koprškega okraja, so imeli tudi v Izoli svečano akademijo z govorom in kulturnim programom, drugi dan pa je bila po mestnih ulicah budnica, kasneje pa povorka delovnih kolektivov in zborovanje na trgu. Popoldne so imeli športne prireditve in zabavo, več delovnih kolektivov pa je odšlo na izlete v Pulj in na Reko. V Kortah so imeli zvečer pred Prvim majem uspelo akademijo, na kateri so po krajšem govoru upravitelja tamkašnje osnovne šole, nastopili člani Telesno-vzgojnega društva Partizan, nakar so imeli družabni večer. Prvega

(Nadaljevanje na 2. strani)

S prvomajske proslave v Hrvatinih

Železniška povezava Slovenije z morjem

Najbližja železniška postaja za koprsko področje je danes Podgorje, ki je od Kopra oddaljena 27 km. Najprimernejša postaja je Kozina, čeprav je nekoliko bolj oddaljena, ima pa najboljše cestno povezavo. Teoretično bi se torej moral odvijati kamionski tovorni promet kot dopolnilo železniškega prometa z zaledjem med Koprom in drugimi obmorskimi mesti ter med najbližjo železniško postajo Podgorjem oziroma Kozino. Praktično pa se v večini primerov ne izplača naročati vagonov v Podgorju ali Kozini za povprečne železniške razdalje 100 do 150 km, ker bi izgube na čakanju in stroški za nakladanje in prekladanje blaga skupno z železniškimi stroški prevoza bili mnogokrat precej večji kot pa direktno vožnje s kamioni. Pri tem je treba upoštevati, da imajo kamioni najtežje in najslabšo pot prav do Podgorja ali Kozine, do koder morajo premagati iz Kopra nad 400 metrov višinske razlike. Zaradi tega je direktni prevoz blaga s kamioni do Ljubljane ali še dalj razumljiv in upravičen.

Če gledamo danes železniško omrežje Slovenije, vidimo, da so vsa večja mesta in vsa gospodarsko politična središča naše republike povezana z železnico. Edina vrzel v tej povezavi je še Koper, ki je že v kratkem času po priključitvi pokazal silno dinamiko razvoja — dinamiko, ki je rezultat naravnih pogojev in povezave Slovenije z morjem.

Današnja meja na zahodu naše države pa je glede vseh železniških in glavnih cestnih komunikacij odrezala Slovenijo od morja. Glavna dvotirna železniška arterija, ki poteka po sredini Slovenije, je med Sežano in Opčinami v značilni razdalji komaj šest kilometrov odrezana od morja. Prav tako je z železniško progo Jesenice—Gorica—Trst pri Repentabru. Že leta 1947 se je pokazalo, da je za normalizacijo prometa potrebna povezava železniških prog, zato je bila zgrajena železnica Sežana—Kreplje. To zvezo lahko

smatramo za prvo etapo železniške povezave Kopra z Gorico in preko Jesenic s ostalim železniškim omrežjem Slovenije. Železniško vozlišče Divača je obenem stična točka krožne železniške proge Divača—Sežana—Gorica—Jesenice—Ljubljana—Postojna—Pivka—Divača, na katero je priključena proga Divača—Kozina—Podgorje s podaljškom do Pulja. Če torej zgradimo še 37 km dolgo železniško progo Kozina—Koper, potem bi slovensko železniško omrežje dobilo svojo celoto z izhodno postajo ob morju.

VPRAŠANJE NARAŠČAJOČEGA PROMETA LAHKO REŠIMO SAMO Z ZGRADITVIJO 37 KM ŽELEZNICE

Gospodarski položaj in naravna lega obalnega področja Slovenije zahtevata nagel porast tovornega in potniškega prometa. Obstoječi vozni park sploh ne more zadostiti potrebam. Transportna vozila se izkoriščajo daleč nad normo. Tovorni avtomobili so v letu 1955 prevozili povprečno po 4.340 km mesečno, avtobusi pa 3.560 km.

Avtobusi so v letu 1955 prepeljali 1.600.000 potnikov ali povprečno 4.580 potnikov na dan; pri tem niso upoštevane premožne izletniške skupine, ki so prišle na naše morje s posebnimi avtobusi in kamioni. Potniški promet nenehno raste, ne glede na turistično sezono, kar dokazujejo tudi naslednji podatki: v juliju 1955 je bilo prepeljanih 130.000 potnikov, v decembru lanskega leta pa že 169.000. Pri potniškem prometu je še treba upoštevati, da avtobusi niso primerni za večje skupinske izlete. Znano pa je, da bi šole, delovni kolektivi in množične organizacije prirejale mnogo več takih izletov na slovensko morje, če bi naša obala imela železniško zvezo z notranjostjo Slovenije.

Kamioni so v letu 1955 prevozili okrog 640.000 ton raznega blaga, kar znaša dnevno povprečno 1.800 ton. Povprečna razdalja je znašala 60 km, kar pomeni, da bi večino tega blaga prepeljala železnica, če bi obstajala.

Vsi poskusi in napor v zadnjem času, da bi tako nagel razvoj prometa zadovoljivo rešili s pomočjo cestnih prevoznih sredstev, so pokazali, da brez železnice le ne bo mogoče obvladati naraščajočega množičnega prevoza, niti tovornega niti potniškega. Na drugi strani pa prav ta množični cestni promet močno odbija inozemske

turiste, ki prihajajo s svojimi vozili na oddih k našemu morju.

Čeprav je sedanje stoletje čas avtomobilizma in letalstva, železnice pa so značilne za gospodarski in tehnični razvoj prejšnjega stoletja, vendarle vidimo, da prav železnice nosijo Jugoslaviji (in tudi v drugih državah) kljub velikemu razvoju cestnega prometa, še vseeno glavno breme vseh prometnih uslug. V Sloveniji opravijo železnice še vedno 60 do 65 odstotkov vsega tovornega prometa in okrog 75 odstotkov potniškega. To pomeni, da lahko trdimo, upoštevajoč nadaljnji razvoj Kopra in sosednih slovenskih obalnih mest, da so sedanje količine prepeljanega blaga, ki bi prišlo v poštev za prevoz po železnici, in število potnikov, minimalne.

Železniška postaja Koper bi tudi v primerjavi s sosednimi obmorskimi postajami, Trstom in Reko, imela ugoden položaj. Razdalje med nekaterimi glavnimi središči v zaledju bi bile naslednje:

Nova Gorica—Kozina—Koper 93 km
Nova Gorica—Pivka—Reka 126 km
Jesenice—Nova Gorica—Koper 187 km in
Jesenice—Ljubljana—Reka 200 km.

Našeti razlogi jasno govorijo o upravičenosti železniške povezave Kopra z zaledjem, oziroma zgraditve manjkajoče relacije Kozina—Koper, saj bi že dosedanj obseg prometa dal brez dvoma dovolj soliden temelj za rentabilno poslovanje te železniške proge.

P. A.

Naši najmlajši so proslavili Praznik dela

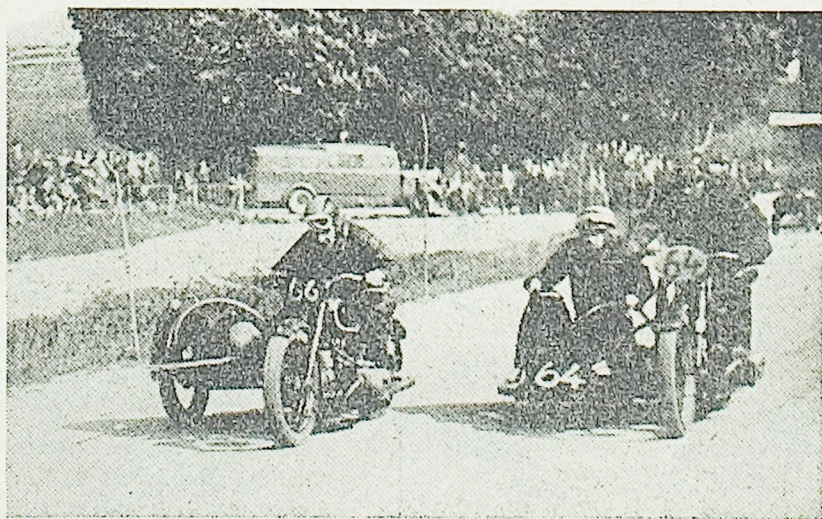
OLO Koper je sprejel nove odločbe

Na deseti seji Okrajnega ljudskega odbora v Kopru so odborniki med drugim razpravljali o poročilih o dosedanjem delu Sveta za šolstvo in Sveta za telesno vzgojo, nato pa so sprejeli več odlokov in odločb in potrdili predlog okrajnega Sveta za gospodarstvo o prevzemu poročila za dodatne obratne kredite podjetju »Lesna galanterija« v Izoli in tovarni ščetk, čopičev in metel »Istra« v Kopru v skupnem znesku 85 milijonov dinarjev.

Na dnevnem redu je bila tudi razprava o Pravilniku o dopolnilnih plačah uslužbencev in delavcev, zaposlenih v bolnišnicah koprškega okraja, nadalje sprejetje dopolnilnih določb v Odločbi o ustanovitvi Studijske knjižnice v Kopru, potrditev odloka o kategorizaciji cest IV. reda v občini Koper ter izglasovanje odločbe o odobritvi cen prevozov reševalnih postaj v Izoli, Postojni in Sežani. Zbor proizvajalcev pa je na ločeni seji potrdil zaključne račune nekaterih gospodarskih organizacij za minulo poslovno leto.

Pred začetkom zasedanja je direktor koprškega učiteljskega proslil predsednika OLO, naj dovoli, da prisostvujejo seji OLO tudi dijaki 5. letnika učiteljskega gleda na to, ker so na dnevnem redu vprašanja, ki jih posebej zanimajo. Predsednik OLO je prošnji ugodil in dijaki ter profesorji učiteljskega so poslušali razpravo in poročilo Sveta za šolstvo in Sveta za telesno vzgojo. To je nedvomno pohvalna pobuda vodstva učiteljskega, da začenja na ta način seznanjati dijake s problematiko, ki jo bodo morali proučevati in reševati pri svojem bodočem delu.

Podrobno poročilo o delu Okrajnega ljudskega odbora objavljamo v Uradnem vestniku.

V okviru prvomajskih proslav so bile v Portorožu tudi motodirke za slovensko prvenstvo

Sprehod PO SVETU

Prvomajski praznik so slovesno praznovali tudi v tujini. Morda še ni bilo nikoli po drugi svetovni vojni toliko veličastnih delavskih sprevodov, zborovanj in manifestacij. V evropskih in južnoameriških državah, v Pekingu, Hanuju, Tokiju in drugod so delavci odšli na ulice s parolami za mir, za mirno sožitje med narodi in proti nadaljevanju poskusov z atomskimi in vodikovimi bombami. Na tradicionalni prvomajski paradi na Rdečem trgu v Moskvi je govoril sovjetski obrambni minister Žukov, ki je poudaril, da sovjetsko ljudstvo z velikim navdušenjem praznuje prvi maj, vsem ko dosega »nove uspehe v izgradnji komunizma«. Žukov je poudaril velik pomen XX. kongresa Komunistične partije Sovjetske zveze in perspektive, ki jih je odprl za nadaljnji razvoj SZ. Glede mednarodnega položaja pa je dejal, da želi sovjetsko ljudstvo živeti v miru in prijateljstvu z vsemi narodi in da se ravna po leninskih načelih koeksistence med državami, ne glede na njihovo družbeno ureditev.

Delo Razorožitvenega pododbor OZN se približuje h kraju. V nekaj dneh bodo objavili zaključno poročilo o rezultatih razgovorov članic pododbor — Velike Britanije, ZDA, Sovjetske zveze, Francije in Kanade. To poročilo bodo predložili v pretres Razorožitveni komisiji OZN. Večina komentatorjev se strinja, da so dosegli le neznamen napredek. Sicer pa je bila težavna naloga vskladiti tri predloge o razorožitvi (sovjetskega, ameriškega in britansko-francoskega), ki se bistveno razlikujejo. Kakor je znano, predvideva sovjetski predlog najprej zmanjšanje standardnega orožja in medsebojno kontrolo, britansko-francoski predlog pa daje prednost takojšnji atomski razorožitvi. Kljub vsemu so izjave voditeljev delegacij na londonskem zasedanju Razorožitvenega pododbor optimistične. Vođa ameriške delegacije Stassen je na tiskovni konferenci izjavil, da bo nekega dne nedvomno prišlo do sporazuma o razorožitvi, čeprav ta dan še ni tako blizu.

Hamarskjöldovi mirovni napori na Srednjem vzhodu so zadeli na ovire. Sirijski državniiki so namreč izjavili glavnemu tajniku OZN, da bo Sirija pristala na prenehanje ognja samo pod pogojem, če

se bo Izrael zavezal, da bo prenehal z deli na reki Jordanu. Izrael namerava namreč spremeniti tok reke, kar je v nasprotju s sirijskimi interesi na Jordanu. Tako bo moral Hamarskjöld še za nekaj dni podaljšati svoje bivanje na Srednjem vzhodu, kjer se mudi že tri tedne. Če mu bo uspelo vskladiti interese Sirije in Izraela, je sicer vprašanje, vendar je v celoti njegova misija kolikor toliko uspela. Predvsem je dosegel zagotovilo izraelske in egiptovske vlade, da se bosta izogibali obmejnih incidentov. Pričakujejo, da bo Hamarskjöld sestavil zaključno poročilo o svojem potovanju po Srednjem vzhodu v začetku prihodnjega tedna, takoj nato pa se bo sestal Varnostni svet OZN.

Francoska skupščina je z veliko večino izglasovala zaupnico Velikotni vladi. Vprašanje zaupnice je postavila desnica v zvezi z namerami vlade, da bo upostavila solidarnostni sklad za izboljšanje življenjske ravni upokojevcem. Za vlado je glasovalo 350 poslancev, proti pa 68. Francoski tisk pripisuje prepričljivo zmago Molleta dejstvu, da skuša večina francoskih političnih strank podpreti predsednika vlade pri njegovih prizadevanjih za rešitev alžirskega vprašanja.

Medtem so delegati devetih držav-članic azijsko-afriške skupine v Združenih narodih v New Yorku

sklenili poslati pismo predsedniku Varnostnega sveta in ga opozoriti na položaj v Alžiru. Po nepotrjenih vesteh pa nameravajo tudi prebrati Hamarskjöldu, naj bi posredoval v francosko-alžirskem sporu.

O obvezni vojaški službi v Zahodni Nemčiji bodo razpravljali na bližnjem zasedanju bonnskega parlamenta. Proti sprejetju tega vprašanja na dnevni red so glasovali poslanci socialno demokratske ter liberalne stranke in poslanci stranke beguncev. Načrt zakona o uvedbi vojaške obveznosti je predložila Adenauerjeva krščanska demokratska stranka, ki je priporočila parlamentu, naj ga brž ko mogoče sprejme. Predlog predvideva, da bo imela Zahodna Nemčija 500.000 vojakov, kadrovski rok pa bo trajal 18 mesecev.

Ameriška pobuda za pomoč zaostalim deželam preko OZN je naletela na ugoden odmev po svetu. Predsednik Eisenhower namerava namreč zahtevati od Kongresa 80 milijonov dolarjev na račun pomoči tujini preko OZN. Sodijo, da bo Kongres ta predlog sprejel, ker je ta vsota sorazmerno majhna v primeri s 4,9 milijarde dolarjev, kolikor je Eisenhower zahteval od Kongresa za celotno ameriško pomoč tujini. Ameriški tisk pozdravlja to spremembo ameriške zunanje gospodarske politike, saj so doslej ZDA zavirale sleherno večjo pomoč tujini preko OZN.

V Parizu bo začel te dni zasedati Svet Atlantskega pakta. Na dnevnem redu bo med drugim razširitev sodelovanja članic v vojaškega tudi na politično, gospodarsko in socialno področje.

Z zastavami na čelu so z vseh strani prihajale skupine delavcev na občinsko proslavo Praznika dela v Hrvatinah

Prvomajske proslave

(Nadaljevanje s 1. strani)

maja pa so imeli razne športne prireditve.

V Hrpeljah so proslavili Prvi maj skupno s prebivalci Materije in Podgrada v novem kulturnem domu. V Sežani pa je predsednik občinskega ljudskega odbora Alfonz Grmek po slavnostni akademiji podelil dvema zaslužnima predstavnikoma sežanskih delovnih kolektivov odlikovanje predsednika republike. Na sam praznik pa so imeli razne športne prireditve, popoldne pa nastop pevskega zbora Svobode.

V pivski občini je bila dopoldne povorka delovnih kolektivov, nato svečan sprejem mladine in pionicerjev pri predsedniku občine, popoldne pa je bila prireditev s sodelovanjem članov društva Partizan in pevskega zbora.

V Ilirski Bistrici je bila zvečer pred praznikom baklada in bakladna štafeta, nato pa svečana akademija s pestrnim kulturnim sporedom. Prvega maja dopoldne pa je bilo na glavnem trgu veliko zborovanje z govorom, nato pa so na gradili najboljše dijake.

Tudi Postojna je lepo proslavila Prvi maj. Mesto je bilo letos še prav posebno lepo okrašeno z zastavami, cvetjem, transparenti in slikami naših voditeljev, na Titovem trgu pa so zvočniki prenašali borbene partizanske in delavske pesmi. Popoldne Prvega maja je bila mladinska predstava z nasto-

pom kulturno-umetniškega društva iz Radovljice.

V Vipavi je na svečani akademiji v zadržnem domu spregovorila o pomenu Prvega maja in o vlogi Jugoslavije v svetu organizacijski sekretar Okrajnega komiteja ZK Marinka Ribičič. Po govoru je bil pester kulturni spored, pri katerem so sodelovali recitatorji, pevski zbor, pripadniki garnizije JLA in učenci osnovne šole. Na pobočju Nanosa pa je pred začetkom akademije zagorel velik kres, ki ga je bilo videti skoraj po vsej Vipavski dolini. Prvega maja pa so imeli nekaj športnih prireditev in ljudsko veselico.

Svečane akademije so imeli tudi v Ajdovščini, Solkanu in Novi Gorici. Še posebno lepo pa je proslavila letošnji Prvi maj Idrija. Razen svečane akademije zvečer pred praznikom, številnih kresov in koncerta godbe na pihala, so imeli drugega dne popoldne eno najlepših povork, v kateri so sodelovali motoristi, kolesarji, gasilska četa, člani radijskega kluba, rudarji in številni prebivalci iz Idrije in bližnjih krajev. Omenimo naj še, da je uprava rudnika živega srebra razdelila delavstvu za Prvi maj 10 milijonov dinarjev čistega dobička, gradbeno podjetje »Zidgrad« pa 700 tisoč.

Drugi maj pa je bil v glavnem posvečen kulturnim in športnim prireditvam, s tradicionalnim prvomajskim izletom.

Novice s Tržaškega

Ze več kot leto dni imajo italijanske oblasti v Trstu zaprtih šest škedenjskih antifasistov, ker so obdolženi umora nekega Aleccija iz Sicilije, ki je v dneh največjih demonstracij za rešitev vprašanja pripadnosti Trsta prišel z revolucijem izživat v Škedenj. Čeprav bi morali biti po izrecni določbi 6. člena Memoranduma k Tržaškemu sporazumu oproščeni vsakega zasledovanja zaradi tega ali podobnega primera, je zdaj tržaško porotno sodišče objavilo, da bo razprava proti tem antifasistom dne 19. julija t. l. v Trstu. Obenem pa naj bi bila tudi razprava proti dr. Alojzu Sosiču, ki ga dolžijo deliktov iz časa vojne. Oba procesa pa sta po pisanju tržaškega »Primorskega dnevnika« brez vsake pravne podlage na osnovi že omenjenega člena Memoranduma, za Sosiča pa celo zaradi določil mirovne pogodbe z Italijo. Če bi se porotno sodišče držalo določil teh pravnih dokumentov, bi po mišljenju demokratičnih Tržčanov sploh ne smelo priti do procesov.

Prvi maj so tudi v Trstu in okolici kar najslovesneje proslavili. Na stadionu »1. maj« je bila velika prireditev, na kateri sta govorila dr. Jože Dekleva in Bortolo Petronio. Govornika sta analizirala politično stanje v Trstu, posebej glede na bližnje volitve, in sta kritizirala nekatere mahinacije vladne stranke in aparata, zaradi katerih je izpadla iz volilnega boja lista neodvisne Tržaške zveze, ki je šla v volilni boj z geslom »Trst Tržčanom!«.

V Nabrežini se je pripetil dogodek, ki je razburil vso demokratično javnost v občini. Podjetnik Sonzogno iz kamnoloma »Cava Romana« v Nabrežini je namreč odpustil delavca Grattona samo

zato, ker je le-ta za Prvi maj izobesil rdečo zastavo na svojem domu. Nesramni ukrep fašističnega priganjača je po pisanju »Primorskega dnevnika« laže razumeti ob dejstvu, da Sonzogno kandidira na listi »Movimento sociale italiano« na bližnjih volitvah.

Upravni aparat vladajoče stranke v Trstu je po mnenju Tržčanov storil vse, da bi onemogočil čimveč nasprotnikov. Izbral je najmanjšo napako vlagatelj in predlagatelj nasprotnih list za njihovo odklonitev. Tako je volilna komisija razveljavila kandidature dr. Sonje Mašere v nabrežinsko-devinskem okolišu samo zato, ker hkrati s kandidaturo ni bil predložen tudi volilni znak. Razveljavitev je komisija uveljavila kljub temu, da so predlagatelji dostavili naknadno v zakoni-tem roku tudi volilni znak.

Vneboj vrestah

NEW YORK. Jugoslovanski predstavnik v OZN dr. Brilej je prevzel v Varnostnem svetu za mesec maj predsedniško mesto, na kar bo svoj položaj izročil sovjetskemu predstavniku Soboljevu. Jugoslavijo so izvolili za člana Varnostnega sveta na X. zasedanju generalne skupščine.

MOGADIŠ. Te dni je začel v Mogadišu s delom prvi parlament v zgodovini Somalije, ki je v oskrbništvu Združenih narodov. Popolno neodvisnost bo dobila ta nekdanja italijanska kolonija leta 1960.

ADIS ABEBA. V etiopskem glavnem mestu so podpisali sporazum o ameriški tehnični pomoči v znesku milijon etiopskih dolarjev. Pomoč bo prejela Etiopija v okviru četrte točke ameriškega programa pomoči tujini.

BUENOS AIRES. Prvega maja je predsednik Argentine Pedro Arramburo ukinil ustavo, ki jo je leta 1949 proglasila Peronova vlada. V znamenje, da je pričela veljati stara, predperonistična ustava, so na vseh argentinskih ladjah in v vseh garnizijah izstrelili 21 topovskih strelcev. V svojem govoru, ki ga je imel ob tej priložnosti, je predsednik govoril o stališču vlade do sindikatov.

KAIRO. Predsednik egiptovske vlade Gamal Abder Naser bo po toval na povabilo predsednika sudanske vlade El Azharija v Sudan na uradni obisk.

SAIGON. Francoska vlada je sprejela vietnamsko zahtevo, da bo imela v južnem Vietnamu po umiku francoskih čet svojo vojaško misijo, ki bo štela 50 vojaških strokovnjakov, med njimi 30 pilotov in letalskih inženirjev.

RIM. Prve dni maja je bilo v srednji Italiji veliko neurij in nalivov, zaradi česar je bilo poplavljenih okrog 5000 ha zemlje. Najhuje so bili prizadeti kraji okrog Bologne, kjer se je voda razlila čez bregove. Zaradi poplavl je bila prekinjena tudi železniška zveza z Avstrijo preko Brennerja in je šel promet preko Benetk.

GUATEMALA. Za 1. maj je več kot 2.000 delavcev Guatemale zahtevalo od predsednika Armasa naj razveljavi odlok, ki prepoveduje kmetom, delavcem in nametščencem ustanavljati sindikalne organizacije. Prav tako zahtevajo razveljavljenje sedanjega zakona o delu. Iz protesta se delavci tudi niso udeležili uradne proslave 1. maja, ker jo je organizirala vlada.

VELEBLAGOVNICA »TRGOVSKI DOM« V KOPRU

išče

FINANČNEGA KNJIGOVODJO

s takojšnjim nastopom ali 1. junijem 1956. Poznati mora tudi administrativno delo in imeti nekaj let prakse. — Ponudbe poslati na Trgovski dom v Koprno z navedbo dosedanjega službovanja.

OBVESTILO

Higienska postaja Zdravstvenega doma v Kopru obvešča vse starše, ki imajo otroke za obvezno zaščitno cepljenje proti kozam in davici, da bo drugo cepljenje proti davici in pregled koz v naslednjih dneh:

Za mesto Koper, Semedelo ter Škocjan bo drugo cepljenje v Centralni ambulanti Koper, in sicer za otroke, ki so bili cepljeni:

dne 16. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 14. 5. 1956;

dne 17. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 15. 5. 1956;

dne 18. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 16. 5. 1956;

dne 19. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 17. 5. 1956;

dne 20. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 18. 5. 1956;

dne 23. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 21. 5. 1956;

dne 22. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 24. 5. 1956.

Cepljenje bo vsak dan v navedenih dneh od 16. do 18. ure.

Za otroke, ki obiskujejo prvi razred osnovne šole, bo pa cepljenje dopolndne, in sicer:

Za tiste, ki so bili cepljeni dne 16. 4. 1956, bo drugo cepljenje dne 14. 5. 1956;

dne 17. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 15. 5. 1956;

dne 18. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 16. 5. 1956;

dne 19. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 17. 5. 1956;

dne 23. 4. 1956 bo drugo cepljenje dne 21. 5. 1956.

Cepljenje vsak dan od 10. do 12. ure.

Kdor se cepljenju ne bo odzval, bo kaznovan po Splošnem zakonu o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni.

HIGIENSKA POSTAJA KOPER

Premalo obrtnih delavnic - pogoj za šušmarstvo in draginjo

Primerjava med socialističnim in privatnim sektorjem v Postojni dokazuje, da je socialistični sektor obrtništva v Postojni skoraj neznačen. V občini delujejo le po ena delavnica socialističnega sektorja vodoinstalatrske, tesarske, vrvarke, črkoslikarske, plesarske in radio-mehanične stroke. Vse ostale obrtniške delavnice pa so v rokah 97 zasebnih obrtnikov z 99 kvalificiranimi delavci in 138 vajenci. Zato je razumljivo, da privatne delavnice ustvarjajo monopolni, brezkonkurenčni položaj in so celo državne ustanove ter podjetja odvisne od uslug privatnih obrtnikov. Ta ugotovitev velja predvsem za krojaško, čevljarstvo, tapetniško in šiviljsko stroko in se čuti potreba po ustanovitvi takih socialističnih obratov predvsem zaradi ustvarjanja konkurence v cenah in v kakovosti dela. Tako stanje tudi omogoča šušmarstvo, ker je število obrtnih delavnic za potrebe prebivalstva postojnske občine odločno prenizko. (V občini so le štiri šivilje, ki ne zmorejo zadovoljiti vseh potreb

prebivalcev). Zato bi bilo nujno potrebno, da bi kmetijske zadruge, ki imajo sedaj le 11 obrtnih delavnic, povečale zadrudni sektor obrtništva in zmanjšale skrb za trgovinsko in gostinsko dejavnost.

V postojnski občini je tudi vidno upadanje kvalificirane delovne sile v privatnem sektorju. Vzrok temu je predvsem razširitev industrijskih podjetij, ki potrebujejo številno kvalificirano delovno silo in ji nudijo znatno boljše življenjske pogoje kot privatniki. Zato leti raje zaposlujejo nekvalificirane delavce, predvsem zaradi manjših stroškov pri socialnem zavarovanju.

Iz tega lahko zaključimo, da je tudi nadaljnja vzgoja kadrov v tesni povezanosti s povečanjem števila obrtniških obratov socialističnega sektorja. V teh obratih so namreč perspektive razvoja mlade kadra znatno boljše kot v privatnih podjetjih. Vendar pa pomanjkanje poslovnih in obratnih prostorov ne sme biti vzrok odlaganju rešitve tega vprašanja. Povečana dejavnost postojnske občine nujno narekuje povečanje števila obrtnih obratov socialističnega sektorja, ki bodo v znatni meri zvišala narodni dohodek občine in ustvarila pogoj za znižanje cen obrtniških uslug.

POGOZDOVANJE V GRAČIŠČU IN OKOLICI

Gozdna uprava ima v Kubežu in Sočergi dve gozdni drevesnici, kjer vzgajajo sadike črnega in morskega bora, akacije, cipres in drugih gozdnih sadik. Letos je za pogozditev določenih okrog 60 ha površin. Ze več časa je pri pogozdovanju zaposlenih 55 delavcev in delavk. Potrebe po pogozdovanju so velike in bi prišlo na delo še več delavcev, če bi za svoje naporno delo bili primerno nagrajeni.

Na sektorju Sočerge so leta 1954 in 1955 pogozdili 20 hektarjev, izpopolnili pa okrog 25 hektarjev gozdnih površin. Lani so posadili 146.000 sadik črnega in 15.000 sadik obmorskega bora. Delavci sami nabirajo semena gozdnih dreves. Sedaj imajo nabranega 45 stotov semena obmorskega bora.

—an

Pismo uredništvu

Brali smo dopis v 16. številki da se dolenski kmetje zato ne marajo včlaniti v jelšansko KZ, ker ta ne nudi niti najnujnejših stvari, ki jih vsak dan potrebujejo. Vendar pa to lahko natvežejo le nekemu, ki mu niso znane krajevne razmere. KZ Jelšane zadovoljuje vse druge vasi na svojem področju in so mnoge še veliko bolj oddaljene od zadrudne trgovine v Jelšanah, kot pa prav Dolenje, ki je komaj slab kilometer oddaljeno. Kar pa zadeva druge izgovore, zakaj do sledi Dolenjci še niso člani nobene zadruge: zakaj pa so čakali skoraj enajst let in se niso že vključili v jelšansko? Komaj zdaj so se domislili in tvežijo, da bi se radi včlanili v ilirskobistriško, ki je oddaljena od njih nad 10 kilometrov. Vsekakor pa je zelo naivna misel, da bi sami ustanovili svojo zadrugo v vasi. Doslej se niso pokazali prav nobenega znaka kakšne naklonjenosti zadrudni ideji.

Prav tako je iz trte izvita trditev, da ne skrbimo za pospeševanje živinoreje. Saj ima zadruga razen drugih odsekov še svojo plemenilno postajo, ki je prav v Dolenjah, torej pred nosom njim samim. Morda jim ni všeč to, da morajo usluge te plemenilne postaje plačevati dražje, kot pa člani zadruge?

Lani je imela zadruga okrog 40 milijonov dinarjev prometa — od tega nad milijon in pol čistega dobička, ki ga bo porabila za svoje dobro in še večji napredek kmetijstva na svojem področju.

Vsi pa želimo, naj bi se priključili zadrugi tudi kmetovalci iz Dolenj, da bodo na ta način tudi sami pomagali in doprinesli svoj delež za napredek kmetijske proizvodnje v svojem okolišu, ker bodo s tem koristili sami sebi in skupnosti.

Po pooblastilu upravnega odbora Kmetijske zadruge Jelšane:
Karlo Udovc

TEMU JE TREBA NAPRAVITI KONEC!

V zaselku Miši pri Dekanih imajo v nekaterih hišah električno napelavo iz daljnovega, katerega lastnik je neki Macori iz Trsta. Zunanja napeljava, drogov in žice, so v takem stanju, da večkrat ogrožajo varnost prebivalcev, posebno še otrok. Zato so morali okrečiti štiri drogov napelave za posamezne hiše nad gozdno drevesnico pri Dekanih tik pod glavno cesto. Pred štirinajstimi dnevi sta dve žici padli z droga in sta resno ogrozili življenje otrok, ki se vse dni igrajo v bližini. Domačin je sam podprl drog z močnejšim kolom in tako vsaj deloma odstranil nevarnost. Ljudje so zelo nejevoljni na lastnika Macorija — in to upravičeno! — ki skrbno terja vse prispevke za porabljen elektriko, za popravilo tako nevarnih drogov pa se nič ne zmeni.

V tej zadevi smo se obrnili na strokovnjaka podjetja Elektro-Koper, ki je pojasnil, da so se že večkrat dogovarjali z lastnikom glede popravila. Ko so mu omenili tudi tisti del napelave, je preprosto vsako popraviljanje in izjavo, da ne bo dal nobenega materiala za popravilo.

Menimo, da bo v tem primeru potrebna intervencija še iz kake druge strani, ki bi podjetju Elektro-Koper dala možnost, da odstrani staro in nevarno napelavo neglede na privoljenje lastnika.

G.

Zadruge pivške občine bodo letos dosegle 245 milijonov din prometa

Na področju pivške občine delujejo štiri kmetijske zadruge in to v Pivki, Dolanah, Dolnji Košani in v Baču, ki vključujejo skoraj vse zadrudnike te občine, razen zadrudna gospodarstva v Zagorju, Kočah in Slavinu. Zagorjani so vključeni v KZ Knežak v ilirskobistriški občini, Kočani in Slavinici pa v KZ Prestranek v postojnski občini. Razen omenjenih štirih pivških kmetijskih zadrug deluje na tem področju tudi Živinorejska zadruga Mrzlik, ki zbira mleko od kmetovalcev in ga nudi odkupnim podjetjem.

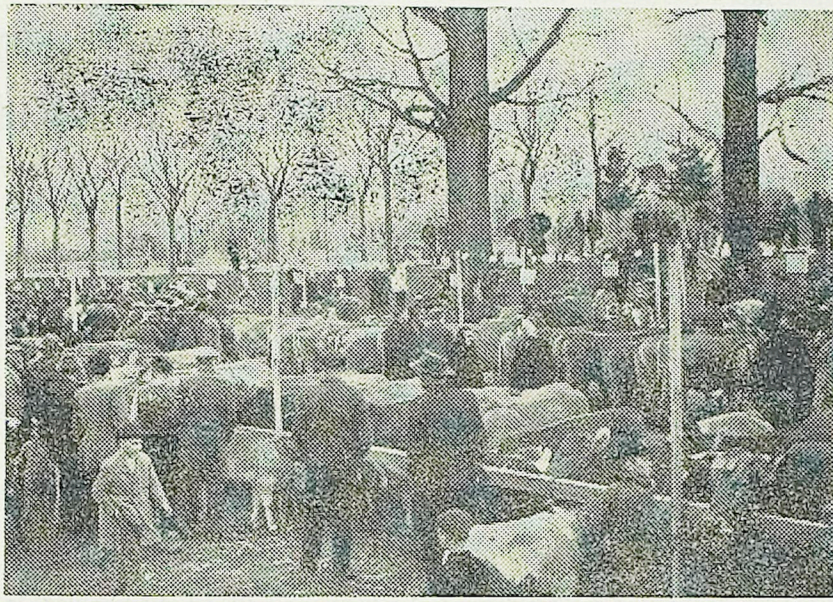
Zadrudniki KZ Pivka in Bača so v glavnem ukvarjali z živinorejo in gozdarstvom, ostali pa predvsem s sadjarstvom in poljedelstvom. Vzrok temu je dejstvo, da so v Dolanah in Dolnji Košani klimatski pogoji so ugodnejši kot v drugih predelih. Zato je od okrog 74.000 raznih sadnih dreves, ki jih gojijo kmetovalci in sadjarji v pivški občini, nad 60.000 na območju KZ Dolane in KZ Dolnja Košana.

Veliko pozornost posvečajo zadrudniki mehanizaciji kmetijstva. Iz lastnih sredstev so si nabavili 48 najrazličnejših kmetijskih strojev, od traktorjev do vprežnih plugov. Agrarni interesi vaskih skupnosti pa so si nabavili štiri

V KOPRU DELUJE 68 HIŠNIH SVETOV

Na prvi konferenci predsednikov hišnih svetov koprške občine so razpravljali o nekaterih pomankljivostih v kategorizaciji stanovanj, o najemninah in o dodeljevanju stanovanj. Omenili so, da so nekatere družine z majhnim številom družinskih članov dobile njihovim potrebam sorazmerno prevelika stanovanja, medtem ko se druge stiskajo v neprimernih stanovanjskih prostorih. Sef stanovanjske uprave tovariš Poglajen je v tej zvezi poudaril, da so vzroki omenjenih nepravilnosti v stalnem preseljevanju prebivalcev in stanovanjska uprava doslej še ni mogla dobiti točnega pregleda nad vsemi stanovanjskimi prostori v Kopru.

Stanovanjska uprava želi, da bi v prihodnje razbremenila hišne svete z odvzemanjem tehničnega in administrativnega dela in da bi hišni sveti postali izključno le organi družbenega upravljanja. g.

Živinorejska razstava, ki so jo priredili ob občinskem prazniku v Vipavi, je pokazala velik napredek živinoreje na tem področju. Zlasti se vedno bolj uveljavlja sivorjava pasma. Razstavo si je z zanimanjem ogledalo veliko število ljudi

Umetno osemenjevanje krav

Na Primorskem so začeli z umetnim osemenjevanjem krav in telic šele pred dobrim letom. V tem času so umetno osemenili na Tolminkem nad 2.000 krav in telic in s tem skoraj popolnoma zatrli govejo brucelozo (Bang), ki se v glavnem prenaša s pripuščanjem živine. V ilirskobistriškem predelu pa so močno razširjene spolne okužbe govedi, ki jih doslej kljub dobro organiziranim plemenskim krogom in veterinarskemu nadzoru niso mogli omejiti. Zato se je KZ Ilirska Bistrica odločila, da začne z umetnim osemenjevanjem.

Čeprav so živinorejci v začetku gledali na to akcijo z nezaupanjem, — osemenili so le osem krav — se danes zavedajo, da ta način ploditve goveje živine izboljša njeno kvaliteto. V februarju letos so že umetno osemenili 105 krav in telic, računajo pa, da bodo letos na področju ilirskobistriške občine povečali število umetno osemenjenih krav in telic na 1.500. Spritno dosedanjih uspehov umetnega osemenjevanja je KZ v Ilirski Bistrici začela razmišljati o ukinitvi plemenilne postaje, ki danes vzdržuje pet plemenskih bikov. Rentabilnostni račun je namreč pokazal, da se bolj izplača pospeševati osemenjevanje, kot pa vzdrževati plemenilne postaje.

Okrog 23% spolno okuženih krav in telic ter troje bikov je tudi v koškanskem predelu pivške občine zahtevalo umetno osemenjevanje. Ugotovili so namreč, da so spolne okužbe v glavnem posledica dejstva, da obe tamkajšnji kmetijski zadrugi nimata živinorejskih odsekov, ki bi ustanovili plemenilne kroge in s tem vsaj do neke mere vodili nadzor nad plemenjaki. Zato so začeli z umetnim osemenjevanjem krav in telic ter od 191 že ugotavljajo 68 odstotkov plodnosti.

Pri izvajanju umetnega osemenjevanja pa se pojavljajo težave z nabavo instrumentov, hladilnikov, sterilizatorjev ter prevoznega sredstva (motorno kolo) za osemenjevalca. V Ilirski Bistrici je KZ že prispevala k nabavi le-teh, medtem ko v drugih krajih zaenkrat še niso predvidena sredstva. Vsekakor pa lahko pričakujejo, da bodo občinski ljudski odbori razumeli pomembnost umetnega osemenjevanja, ki odstranjuje možnost prenašanja spolnih okužb in izboljšuje kakovost govedi.

Za naše kmetovalce Zatiranje plevelov s herbicidi

Doslej smo poznali le mehanični in kemični način zatiranja plevelov. Pri tem smo se posluževali agrotehničnih ukrepov, kot so pletje in okopavanje posevkov v dobi razvijanja rastlin; uporabljali smo čista semena in dobro vležani ter dozoreli gnoj; globoko jesensko oranje in uspešno predpravo njiv pred setvijo. Danes pa uporabljajo napredni kmetovalci v borbi proti plevelom biološke ukrepe in se vse česče poslužujejo herbicidov.

Herbicidi so posebni hormonski preparati v tekočem stanju ali pa v prahu. Njihova posebnost je, da ne ožgejo plevela, temveč delujejo selektivno. To pomeni, da vplivajo na razvoj nekaterih rastlin v taki meri, da zaradi pospešene rasti ne

morejo dobiti iz zemlje dovolj hranilnih snovi in vlage in se zato posušijo. Delovanje herbicidov lahko primerjamo z večjo ali manjšo odpornostjo rastlin proti nekaterim negativnim činiteljem, ki kvarno vplivajo na njihov razvoj (morska sol, suša, mraz in podobno). Aktivne snovi herbicidov vpija rastlina skozi listne reže.

S herbicidi uničujemo pri pšenici le širokolistne plevelce (dvokoličnice, ne pa ozkolistnih rastlin (enokoličnice), med katere spadajo vse žitarice. Z njimi uspešno uničujemo njivski osat, slak, divjo repo, zlatice, plavico, navadni regrat, divji mak, trpotec, graščico, rogoviček, kozjo brado in podobni pleveli. S pravočasnim in pravilnim uporabljanjem herbicidov lahko z minimalnimi stroški (za ha posevkov porabimo približno za 1.200 dinarjev herbicidov in za škropljenje 1.800 dinarjev) dvignemo hektarski donos pšenice najmanj za tretjino. Z drugimi besedami: Če računamo, da je naš srednji donos na ha 1.200 kg pšenice, dvignemo pridelek z uporabo herbicidov vsaj za 400 kg, kar predstavlja vrednost 16.000 dinarjev. Ko odbijemo od te vsote stroške za nabavo herbicidov in za škropljenje v znesku 3.000 dinarjev (kar je več kot dovolj), ima kmetovalec še vedno 13.000 dinarjev čistega dobička.

Danes uporabljamo herbicide Phenoxilen, in to 4 litre na ha, ali Agroxen, 7 litrov na hektar. Te tekočine uporabljamo v različnih koncentracijah, najčesče v razmerju 0,5 do 1 liter herbicidov na 100 litrov vode. Tako lahko pripravimo za 1 ha površine 400 do 800 litrov škropiva, s katerim enotno poškropimo celotno površino. Za škropljenje uporabljamo lahko navadne oprtne vinogradniške škropilnice, vendar pa moramo prej preizkusiti njihovo zmogljivost na neki določeni površini, da se bomo znali ravnati.

Za škropljenje je pri pšenici najprimernejši čas v dobi obraščanja, ko posevki dosežejo 15 do 20 cm višine, pa vse do nekaj dni preden prične pšenica klasiti. Pozna uporaba herbicidov je posevkom nevarna.

Naše kmetijske zadruge so že začele z demonstrativnimi poizkusi zatiranja plevelov na pšenici s herbicidi. Pri tem pa jih moramo opozoriti, naj se obračajo za vsa navodila na kmetijske strokovnjake pri OZZ ali pri Zavodu za raziskovanje kmetijstva v Kopru, da ne bi pri uporabi herbicidov prišlo do morebitnih nepravilnosti in nepotrebne škode. J.

GRAČIŠČE

Kmetijska zadruga Gračišče namerava letos nadaljevati gradnjo gospodarskega doma, ki jo je morala prekiniti leta 1954 zaradi pomanjkanja denarja. V ta namen bo od Okrajne zadrudne zveze v Kopru dobila 2 milijona dinarjev, sama pa ima nekaj nad 3 milijone dinarjev raznih skladov. Upravni odbor zadruge upa, da bo v Kopru dosegel odobritev, da ta denar lahko uporabi pri nadaljevanju gradnje gospodarskega doma. Če se mu bo to posrečilo, bo imel na razpolago nekaj nad pet milijonov din, kar bo zadostovalo, da bo na stavbo postavil streho in uredil tiste prostore, ki so zadrugi nujno potrebni, to je: prostor za odkup kmetijskih pridelkov, skladišče, trgovino in še pisarno. To bo zadrugi veliko pripomoglo, da se bo bolj razvila in izboljšala svoje poslovanje in stike s člani.

VEČ POZORNOSTI KRVODAJALSTVU

V Pivki so te dni zaključili krvodajalsko akcijo, katere se je udeležilo nad 300 prebivalcev. Največ zanimanja za to akcijo sta pokazala vaška odbora Rdečega križa v Hrastju in Pivki, medtem ko v Jurisčah, Kalu, Košani, Trnjam in Zagorju niso nudili potrebne pomoči organiziranju prostovoljnega krvodajalstva. J.

Babšek

IZ MLADINSKIH ORGANIZACIJ

V okviru prvomajskih proslav je občinski komitej v Pivki sprejel v mladinsko organizacijo več mladink in mladincev, ki so po krajši slavnosti obiskali predsednika občinskega ljudskega odbora Milana Zakrajška. Ob tej priložnosti je predsednik občine spregovoril zbranim mladincem o današnjih nalogah mladinske organizacije.

Mladina podjetja »Neverke« pa je podarila občinskemu komiteju ZKS kovinasto maketo s srpom in kladivom ter namizno luč, ki so jo sami izdelali.

Na drugi občinski konferenci Ljudske mladine pivške občine so razpravljali o organizacijskih in kadrovskih vprašanjih, o udeleževanju mladine v društvenem življenju in njenem sodelovanju v organih družbenega upravljanja. Konferenci je prisostvovalo 42 delegatov osnovnih organizacij, med gosti pa so bili predstavniki Občinskega odbora SZDL Jože Mušič, predsednik OK LMS Marja Vogričeva in sekretar OK LMS Franček Ivančič.

Mladinska organizacija te občine šteje preko 400 članov. V zadnjem času je ustanovila dva nova mladinska aktiva ter organizirala dve sektorski posvetovanji z mladimi

komunisti in najboljšimi mladinci. Prav tako so organizirali enodnevni seminar, na katerem je 27 mladinskih aktivistov razpravljalo o gospodarski perspektivi občine in o družbenem upravljanju. Na konferenci so delegati govorili tudi o vključevanju mladine v organe družbenega upravljanja in ugotovili, da je še veliko število mladincev v pivški občini, ki bi lahko aktivneje sodelovali na tem področju. Premalo se zanimajo za obravnavanje raznih gospodarskih vprašanj na vasi, za sodelovanje pri izboljšanju obdelovanja zemlje in obvladanju sodobnih metod kmetovanja. V razpravi je prišla do izraza tudi zahteva po organiziranju aktivov mladih združnikov, raznih predavanj in tečajev, s čimer bi povečali zanimanje mladine za svojo organizacijo.

Ob zaključku konference, na kateri so obravnavali med drugim vprašanja storilnosti dela tistih mladincev, ki so zaposleni v industriji, so sprejeli sklep, da se bodo udeležili delovnih akcij za gradnjo športnih objektov, ki jih prav v pivški občini najbolj primanjkuje.

Solska komisija pri OK LMS je te dni organizirala v Kopru posvetovanje predstavnikov Ljudske mladine koprskih šol in mladincev članov šolskih odborov. Osnutek šolske reforme je mladincem tolmačil inšpektor Sikst Marjon. V živahni razpravi so obravnavali nekatera pereča vprašanja glede odnosov med dijaki in vzgojitelji, o delu šolskih odborov in o dijaških skupnostih.

Na učiteljski v Kopru je imel pretekli teden predavanje sekretar OK LMS Franček Ivančič o statusu mladinske organizacije in o vlogi mladine v današnjem družbenem razvoju. Po predavanju se je razvila živahna razprava.

V Pliskovici so osnovali mladinski aktiv, ki šteje 53 mladink in mladincev. Novoizvoljeni odbor je sklenil, da se bo sestajal dvakrat mesečno in obravnaval probleme, ki se tičejo mladinske organizacije

ter enkrat mesečno skliceval se stanke vseh članov, na katerih bodo razpravljali o različnih družbenih vprašanjih. Mladinci v Pliskovici so sklenili, da bodo sodelovali pri okrasitvi vasi v počastitev delavskega praznika in da bodo v okviru prvomajskih proslav priredili tekmovanje v odbojki in drugih športnih panogah, na katerih bodo sodelovali tudi pripadniki JLA.

Na mladinski konferenci v Dekanah so ugotovili, da bo potrebno v prihodnje vnesti v delo organizacije več pestrosti in poiskati take oblike dela, ki bodo nudile mladini večje zanimanje za mladinsko organizacijo. Ob tej priložnosti so mladinke in mladinci izrazili željo, da bi priredili skupne izlete, na katerih bi se seznanjali z življenjem in delom delovnih kolektivov. Ker doslej niso imeli v Dekanah prostora, kjer bi se lahko mladina zbirala, imela sestanke in predavanja, igrala šah in namizni tenis, so vodstva množičnih organizacij v Dekanah predlagala, da bi si uredili bivši otroški vrtec v mladinski dom.

Konec črnega trgovanja z lesom v Ilirski Bistrici

Organi kriminalistične službe v Ilirski Bistrici so že nekaj časa opazovali nekatere ljudi, ki so z zlorabljanjem svojega službenega položaja, s ponarejanjem uradnih listin in podobno, prekupčevali na črno z lesom. S takim početjem so oškodovali skupnost za težke vsote denarja. Končno pa so le bili odkriti in se bodo morali za svoje prestopke zagovarjati pred ljudskim sodiščem.

Danko Kalčič, bivši direktor mizarskega podjetja »Preluk« iz Opatije je svojo dejavnost razširil tudi na področje Ilirske Bistrice. Od leta 1954 je nakupil večje količine rezanega lesa raznih vrst. Nakupoval ga je tudi od privatnikov, in to večinoma od znanega prekupčevalca Jožeta Logarja iz Dolnjega Zemona pri Ilirski Bistrici. Ker ta ni hotel izstavljanj računov, da bi se na ta način izognil obveznostim do skupnosti (davek na promet, sklad za pogozdovanje itd.) in da ne bi kompromitiral tega donosnega posla, je prodajal les na črno.

Danko od »Preluka« je potrebo-

Janko Ferligoj

Nekdanjega izredno priljubljenega intendanta Goriško - vipavskega okrožja, tovariša »Janka« — kakor so ga na kratko klicali partizani, — ni več med nami. Po kratki in hudi bolezni mu še tako večja in skrbna zdravniška roka ni mogla več pomagati. Za vselej smo se poslovili od pokojnika. Njegov prelep pogreb na koprskem pokopališču pa je pokazal, kako smo ga vsi cenili.

Zivljenjsko zgodbo Janka Ferligoja, očeta današnjega predsednika piranske občine, so med narodno-osvobodilno borbo poznali mnogi primorski aktivisti: ko so mu sredi osvobodilnega boja prišli na sled, da vneto sodeluje z Osvobodilno fronto, so mu v Rubiji pri Gorici požgali hišo. To pa je Ferligoja samo še podžgalo, da je z vso svojo številno družino, z ženo in šestimi otroki, odšel v partizane, kjer je požrtvovalno in hrabro služil stvari osvobo-

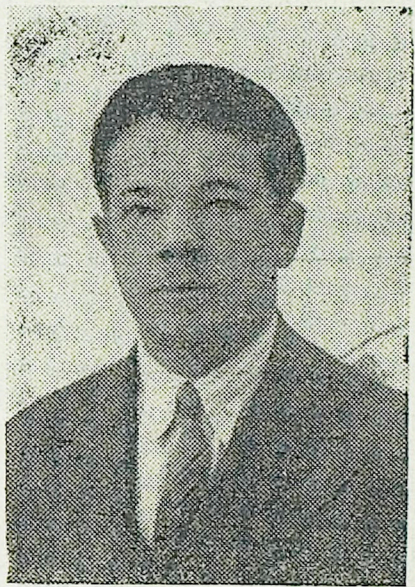
ditve vse do naše končne zmage nad fašizmom. V priznanje je pozneje prejel dve častni odlikovanji.

Po osvoboditvi se je tovariš Janko Ferligoj vrnil v domačo vas, kjer je znova zgradil dom, vendar pa ga je kmalu zatem doletel izreden življenjski udarec: mlajši sin, ki ga je on trinajstletnega otroka odpeljal v partizane, mu je kot oficir JLA leta 1949 tragično preminil v Pulju. Komaj si je nesrečni oče malce opomogel po tem hudem pretresljaju, je sledila priključitev njegove vasi k Italiji. Zaradi tega je znova zapustil svoj dom, optiral za Jugoslavijo in se preselil v Črnuče pri Ljubljani, kjer je ostal vse do svoje pokojitve v lanskem letu, ko se je preselil v Koper. Kjerkoži pa je bil pokojni Ferligoj, povsod je bil v prvih borbenih vrstah naših množičnih organizacij, prav posebno pa se je v delu posvečal Zvezi borcev.

Cepprav smo se poslovili od tovariša Janka Ferligoja, bo njegova svetla podoba, podoba požrtvovalnega borca za svobodo in pravico, še dolgo ostala med nami. To, za kar se je boril, lepšo in boljšno bodočnost našega naroda, bodo pomagali graditi naprej tudi njegovi otroci, ki jih je vse vzgojil v naprednem duhu.

Njim in ostalim svojcem pokojnika naše iskreno sožalje! S. S.

Jakob Sajevec

Po kratkotrajni bolezni je 29. aprila umrl upravnik Kmetijske zadruge v Hruševju Jakob Sajevec. Med italijansko okupacijo je bil več let v raznih zaporih zaradi vztrajne borbe proti fašizmu. Med vojno je bil prvi sekretar osnovne partijske organizacije v Hruševju, po osvoboditvi pa dalj časa predsednik krajevnega ljudskega odbora.

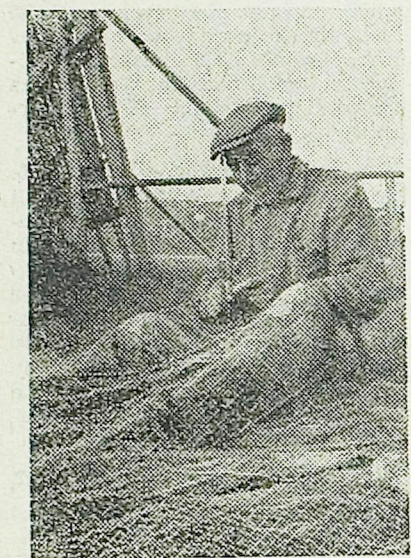
Kako je bil priljubljen med domačini, je pokazal njegov pogreb. Žalni sprevod se je razvil izpred občinske stavbe v Hruševju. Njegove posmrtno ostanke so prenesli člani prostovoljnega gasilskega društva na gasilski voz, godba na pihala iz Pivke pa je zaigrala žalostinko. Od pokojnika se je ob odprtem grobu najprej poslovil njegov nekdanji sodelavec Marijan Malec, nato pa še predsednik KZ Hruševje Anton Čebokelj in predsednik ZB Lovrenc Bizjak. Povski zbor iz Postojne mu je ob grobu zapel v slovo žalostinko.

IZ KDZ GABROVICA

Ekipe štirih članov kmečko-delovne zadruge je pretekle dni skrbno poskrbela vse sadno drevje. To škropljenje so opravili ob času, ko so bili cvetni popki še zaprti in bo škropljenje učinkovalo proti vsem škodljivcem. Zadrudniki bodo imeli veliko sadja, če bo letina ugodna, ker je vse njihovo sadno drevje kar preobloženo z brstjem.

Letos so zadrudniki zrgolali okrog hektar in pol površin za nov vinograd. Te dni so na tej površini nasadili trtne divjake, ki jih bodo prihodnje leto pocepili.

Lani so nasadili nad 500 brskov, ki so se vse lepo oprijeli. Skoro vse so letos že cvečele in bodo zadrudnikom dale prve sadove. G.

Težko pričakovana pomlad je tudi ribičem pripravila novega dela: krpanje mreže

OSMA SEJA OBCINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V SEŽANI

Proučiti od vseh plati - potem odločiti

Minulo soboto so ljudski odborniki sežanske občine na svoji seji razpravljali o nekaterih važnih vprašanjih upravno gospodarskega značaja. Predsedniku Alfonzu Grmeku so predlagali na objavljeni dnevni red še dve dodatni točki.

Med drugimi zadevami so razpravili in sprejeli odlok o podaljšanju začasnega financiranja izdatkov občine za meseca april in maj letos in potrdili sklepne račune bivših občan Sežana, Dutovlje in Stanjel za lansko leto. Obravnavali in sprejeli so odloke o dopolnilnih plačah in položajnih dodatkih uslužbencev občinskega ljudskega odbora, dijaškega doma v Tomažu, zdravstvenega doma v Sežani, potrdili so pravila in sistematiza-

PROMETNE NESREČE

V petek 27. aprila sta ob srečanju trčila na cesti Postojna-Pivka na ovinku med Petelinjami in Selcami tovorni avtomobil avtopodjetja »Transport« iz Maribora, ki ga je upravljala šofer Franc Kovačič, in pa vojaški tovorni avto, ki ga je vozil vojak Elija Sormat. Do trčenja je prišlo zaradi tega, ker je vojaški avto vozil na ovinku z neprimerno hitrostjo in po sredi ceste. Posledica je k sreči samo materialna škoda.

V nedeljo 29. aprila se je na cesti v Šmarjah pri Sežani zaletel s kolesom v rešilni avtomobil železničar Bruno Jogan. Dobil je močan pretres možganov in prelom lobanje. Ponesrečenec se zdravi v vipavski bolnici. Sodijo, da nesreče ni bil kriv šofer avtomobila Anton Može, ampak kolesar Jogan sam, ker je bil nekoliko vinjen.

cijo delovnih mest v teh ustanovah ter pravila gospodarskih organizacij »Marmorindus« in »Telekomunikacije« (obrat v Sežani). Sklenili so, naj se sedež podjetja »Marmorindus« prenese v Sežano.

Sklenili so odprodati neke nepremičnine v Tomažu in Storjah. Pri tem je prišlo do izraza samostojno gledanje vsakega posameznega odbornika, ker so to vprašanje osvetlili od vseh plati in šele nato sklenili, kako naj se ta postopek izvede. Prav tako so odklonili priporočilo okrajnemu ljudskemu odboru nekega prosilca za vrnitev nepremičnin — premoženja v Zgornji Branici. Te nepremičnine ima danes v izkoriščanju tamošnja Kmetijska zadruga in jih je z raznimi agrotehničnimi ukrepi in nasadi sadnega drevja in vinske trte zelo izboljšala. Na drugi strani pa je v vprašanju bivši lastnik, ki je posestvo prodal sicer pod bivšo Italijo. Ni pa niti politični preganjane, niti ni ostal na tem posestvu in ga dalje obdeloval ali vsaj ostal kot poljski delavec v vasi, marveč se je tedaj odselil v Jugoslavijo in postal delavec, kar je še danes. Pretenciozna zahteva po vračanju zemlje torej nima nobene

podlage, ker je prosilec že preskrbljen in bo na starost prejemal tudi pokojnino. Razen tega je tudi vsa njegova družina izredno delavska in torej preskrbljena. Ugodi-tev tej prošnji bi sprožila še kup drugih podobnih vprašanj, čeprav nimajo zakonite podlage.

Izdali so še dovoljenje za obratovanje poslovalnice trgovskega podjetja »Petrol« iz Ljubljane v Sežani in trgovske poslovalnice Kmetijske zadruge v Skopem pri Dutovljah, izglasovali najetje dolgoročnega kredita za zidanje stanovanjskih hiš, postavili šefa krajevnega urada v Dutovljah, imenovali nekatere komisije in upravne odbore itd.

Kot zadnjo točko so na predlog ljudskega odbornika in podpredsednika ObLo Dušana Rudeža poslušali in obravnavali njegovo poročilo o stanju v podjetju »Marmorindus« in sklenili zahtevati od Okrajnega ljudskega odbora v Kopru, naj pošlje v podjetje posebno finančno revizijsko komisijo, ki naj bi točno pregledala in ugotovila stanje, posebno glede na prekoračeni investicijski program in na namen vložnih investicij.

rb

Sporočamo žalostno vest, da je tragično preminul

JERMAN ALBIN

delavec iz Bertokov, član delavskega sveta podjetja.

Vestnega in požrtvovalnega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

Kolektiv

„GRADBENIK“ IZOLA

kultura · prosveta

Študijska knjižnica v Kopru

ureja poseben oddelek za časopisje

Dnevne in tedenske časnike ljudje običajno zavržejo, takoj ko so jih prebrali. Nekoliko bolje je z mesečnimi revijami. Nikoli jih pa ne cenijo in čuvajo tako, kot knjige. In vendar daje časopisje vernejšo sliko dobe in razmer ter je ljudem, ki proučujejo politično, gospodarsko ali kulturno zgodovino svoje ožje domovine, boljši pripomoček kot knjiga. Zato je naloga študijskih knjižnic, da zbirajo in skrbno hranijo časopisje, posebno tisto, ki obravnava vprašanja z območja kjer deluje knjižnica.

Študijska knjižnica v Kopru je prevzela dediščino nekdanje mestne knjižnice. Dobila je le italijansko časopisje, hrvaškega in slovenskega prav nič, niti tistega, kar je bilo tiskano v samem Kopru (tiskarna Prioroa v desetletju pred prvo svetovno vojno).

Koprska študijska knjižnica presega že danes s svojo bogato knjižnjo zbirko vse ostale knjižnice na Primorskem. Novemu Kopru, ki se vedno bolj razvija v politično in gospodarsko središče južne Primorske, bo lahko pomagala pri njegovi kulturni rasti le takšna študijska knjižnica, ki ne bo imela tako kričečih vrzeli kot jih ima danes, ko ji manjka tisto, kar je za nas najdragocenejše t. j. primorski tisk. Bilo bi krivično do naporov naših prednikov, če bi se študijska knjižnica v slovenskem Kopru ne potrudila zbrati in ohraniti naš domači tisk vsaj v italijanski in dopolnjuje italijansko istriko, kar je tudi brez dvoma ena njenih osnovnih nalog.

V knjigi »Narod naš dokazuje hrani«, kjer je Pavel Plesničar zbral podatke o vsem kar je bilo na-

tisnjeno na Primorskem v slovensčini do leta 1918, je naštetih preko 60 različnih časnikov in časopisov. V prvem desetletju po prvi svetovni vojni, dokler oblasti še niso prepovedale našega tiska, je izhajalo na Primorskem preko 30 različnih periodičnih publikacij. Hrvaških listov, ki so izhajali v tem času v Istri, nam je znanih 10 ter nekaj več iz časa pred prvo svetovno vojno. France Bevk je v svojih opisih periodičnih publikacij pod Italijo naštel »54 slovenskih listov, in sicer: 1 dnevnik, 18 tednikov, 27 mesečnikov. Od teh pa le »triindvajset po številu niso bili življenja možni, zato so sami po sebi prenehali izhajati.« (Luč, Poljudno znanstveni zbornik 1932 - VIII.) Po letu 1920 so tiskali skoraj vse istrske hrvaške liste v Trstu. Sploh so bili stiki med Trstom in hrvaško Istro tesni. Nekateri listi so izhajali dvojezično, s slovenskimi in hrvaškimi prispelki.

Primorski ljudje so bili na časopisje zelo navezani. Redki so bili trdni kmečki domovi, kamor ne bi prihajal vsaj tedensko ali mesečno po en list. To nam dokazujejo visoke naklade, ki so dosegale po 10 in celo po 15.000 izvodov (n. pr. Čuk na palci, Edinost, Zenski svet).

(Konec prihodnjic)

MIŠA ŠALAMUN

Ob 30-letnici smrti Srečka Kosovela

Dijaki V. letnika koprškega učiteljskega šola so priredili akademijo v počastitev 30-letnice smrti kraškega pesnika Srečka Kosovela v mali dvorani Gledališča Slovenskega Primorja.

O pesnikovem življenju in delu je govorila Darinka Škerlj, z izbranimi in dobro pripravljenimi recitacijami pa so nastopili: Anica Metlika, Aldo Cetin in Jože Šajn (Gorečke), Marija Ban (Bori), Jolanda Barut (Balada), Jolanda Gajak (Mati čaka), Marija Guštinčič (Melanholija gladi), Edvarda Macarol (Predsmrtica), Marija Markovec (Peto nadstropje), Milan Ozbič (Balada), Zvezda Pečarič (Drevesa v dolini) in Albert Primožič (Pred bariero).

Kakor je poudaril v uvodnih besedah ravnatelj učiteljske šole Jančič, je bilo prav, da so priredili akademijo sami dijaki, to je tisti naši mladi ljudje, kateri bodo že drugo leto prevzeli odgovorno delo pri vzgoji in izobraževanju najmlajših.

(Nadaljevanje in konec)

Zelo številni pojavi govorijo o krizi, ki je še danes po mnogih šolah v odnosih med učenci in učitelji. Do te zaostritve ne prihaja zaradi tega, ker se šola in učitelj upirata proti pojavom, ki so odraz starega, negativnega v mladini, ampak vse bolj v odporu šole in šolnikov proti zahtevam in postopkom mladine. Le-ti pa izvirajo iz novega duha mladine iz njenih novih pozitivnih pojmovanj, njenega trdovratnega odpora proti formalističnim kriterijem in nehumanim odnosom v šoli.

Ta novi duh našega življenja, posebno pa še novi duh mladine, se je izrazil v na-

Akademskemu slikarju Hermanu Pečariču poznamo že dalj časa po njegovih razstavah, ki jih je imel v Kopru, Piranu in Izoli, da ne omenjamo onih, ki jih je imel v Ljubljani, Mariboru, Skopju in nazadnje jeseni 1955 v Beogradu.

Slike tega našega domačega slikarja, ki se je rodil na Škofijah nekaj let pred prvo svetovno vojno, živel v bednih razmerah okupirane slovenske Istre, v tedanjem okolju brez izgleda na kakršnokoli uveljavitev v javnem življenju in ki je prijel za slikarski čopič in paleto šele po osvoboditvi, srečujemo danes v številnih uradih in javnih prostorih naših treh obmorskih mest. Obilica del, ki jih je naš slikar ustvaril v zadnjih letih, zlasti če pomislimo, da je slikarsko akademijo v Beogradu končal šele leta 1950, priča o njegovi izredni volji, da nadomesti vse ono, kar v tako neugodnih okoliščinah pred osvoboditvijo ni mogel razviti. Toda Pečarič, kljub temu, da živi ves v slikarstvu in

NOVE knjige

SIGURD IN STRASILO: Islandske pravljice. (Pravljica 52.)

GRIM: Krojaček junaček. (Pravljica 53.)

TOLSTOJ ALEKSEJ: Zlati ključek ali Buratinove dogodivščine. 1955

HOUGRON JEAN: Dekle iz Sagona. 1956

BARBIERI FRANE: Crna internacionala. 1956

UNDSET SIGRID Jenny. 1932

BUCK P.S.: Dobra zemlja 1934

BADJURA RUDOLF: Gorski prehodi v luči ljudske geografije. 1951

GRIVEC FRANCE: Žitja Kostantina in Metodija. 1951.

OBZORNIK štev. 5

Iz vsebine:

Lojz Kraigher: Kako se je peljal Cankar na volitve, Ivan Tominec: Napoleonova Ilirija, Jože Smit: Pomlad brez luži, — Pravljica o drevesih, Vera Albreht: Pred osvoboditvijo, Beno Zupančič: Ples na ladji, Fran Albreht: Kmečka modrost, Fr. Planina: Egipt se prebujajo, J. Neruda — J. Liška: Pri treh liljah, Pavel Kunaver: Moderna odisejaka, J. Šašel: Cezar in Avgust v naših krajih, J. G. Herder: Afriška razsodba, K. Capek — J. Liška: Kako je zginil gospod Hirsch, Clifford, Meggers: Izumirajoče indijansko plemo, Mara Šlajpah: Ljudske knjiznice, A. Koestler: Posmrtnica ubogemu možu, J. H. Pestalozzi: Pravičnost na tehtnici, B. Pogatsnik: Prevare z resnično osnovo, L. M.: Slavne umetnine, G. E. Lessing: Slikarska anekdota, H. Gold — V. Arrigler: Človek iz dveh delov. Življenjska doba se je podaljšala, Za domačo rabo, Anekdote, Humor.

za slikarstvo, ne prehiteva razvoja. Vsa njegova umetniška pot, od akademije v Beogradu, kjer je zamenjal prve sokove svoje umetnosti pod vodstvom odličnih učiteljev Lubarde, Tabakovića, Čelebo-novića in Gvozdenovića, pa vse do danes, je konstantno napeta pot, ki se pne navzgor, da doseže svoj slikarski ideal.

Iz šole je prinesel Pečarič komaj kaj več kot solidno obvladane slikarske tehnike in če se ozremo za hip nazaj na njegova prva slikarska dela, ko si je po vrnitvi iz Beograda v Piranu uredil svoj skromni slikarski atelje, začel samostojno slikati in prirejati svoje prve slikarske razstave, vidimo, kako se tedaj Pečarič še bori za formalni in vsebinski izraz svojih del. Neenotnost, neuravnovešenost, pri tem pa silno stremljenje, da najde svojim občutkom zadovoljiv izraz, označuje slikarsko prizadevanje umetnika na začetku svoje poti. Eno pa velja, Pečarič se je že tedaj odločil, da postane slikar našega morja, obmorskih pejsažev, portičev s čolni in jadrnicami, slikar pitoresknihih kotičkov naših obmorskih mest ter sanjave lepote istrskih vasi.

Na to motivično osnovo je poslej Pečarič navezoval tudi svojo osebno noto. Dasi so Pečaričeva dela, ki so razstavljena na sedanjih razstavi in ki so predvsem plod njegove umetniške tvornosti v letih 1954 in 1955, vsaj kar se motivike tiče, še vedno trdno usidrana ob našo jadransko obalo in neposredno okolico, je vendarle treba poudariti, da skoraj vsa razstavljena dela v formalnem oziru presenečajo ter da nekatera med njimi pomenijo resnično nov, soliden korak v njegovem umetniškem razvoju. Ta korak vsekakor ni sunkovit, niti najmanj preračunan na kakršenkoli zunanji efekt, marveč je vseskozi smotrni in predvsem resen.

Pečarič ostaja tudi sedaj realist. V formi in barvi se krepko oklepa predloge, ki mu jo posreduje narava. Sočnost istrske pokrajine in morja se razliva v barvah njegovih platen. Njegov kolorit je tu in tam močan in kontrasten, drugje zopet umerjen in zasanjan. Kompozicija je solidna, trdno vklepana v okvir. Posamezne gmo-te grupira tako, da daje pokrajina arhitekturne skupne videz uravnovešenosti.

Vse pogostejše pa se na Pečaričevih slikah pojavlja tudi človeška figura, ki sedaj ni več le polnilo za uravnoveženje elementov v sliki, marveč je sama drugim enakovredna element. Tak je Pečarič

v slikah: Piran I in II (1954), Rižana, V piranskem pristanišču, Motiv iz Plavij itd., romantično zasnjana v slikah: Večer v Vrsarju. Kompozicijsko in barvno odlični so Počivajoči osli. Pri vseh teh delih opazimo, kako se slikarju na sliki izgublja podrobnosti, kako prihajajo do izraza večje ploskve, ki predvsem učinkujejo z dobro zasnovano tonaliteto barv. Nov način umetnikovega gledanja pa je na tej razstavi opaziti predvsem na slikah: Sol (1955), Soline (1955),

Herman Pečarič: Deček (olje, 1956)

Solinar (1955) ter V ladjedelnici (1955). V teh slikah prehaja slikar v ploskev, kolikor mu le dopušta občutek za realizem, reducira iz slike vse, kar se mu zdi nebitno, ter poudarja ono, kar mu je važno. Zdi se, da je ta preorientacija Pečaričevega umetniškega gledanja slikarjeva stvarna notranja potreba in da se bo njegovo slikarsko ustvarjanje v bodočnosti razvijalo v tej smeri. Če k temu dodamo še dejstvo, da se je Pečarič v zadnjem času pričel zanimati tudi za figuro kot samostojen objekt slikanja, na kar nas opozarja na tej razstavi njegov Deček (1956), lahko rečemo, da si je naš slikar pridobil vrsto dobrih osnov za svoj nadaljnji umetniški razvoj.

EMIL SMOLE

Kulturne vesti

NJEGOŠEV DNEVNIK

Osební dnevnik velikega črnogorskega pesnika in državljana vladike Njegoša so našli pred kratkim. Razen beležk v francosčini so v dnevniku tudi razni zapiski, filozofska razglablanja in odlomki pesni. Dragoceni dokument je nekdanja črnogorska knežinja Ksenija odstopila Znanstvenemu društvu Črne gore. Iz Nizze ga je prinesel zgodovinar dr. Pero Soč.

SEJEM FILMOV NA PULJSKEM FESTIVALU

Na letošnjem puljskem festivalu bodo organizirali tudi sejem filmov. Predstavniki kinematografat bodo sklenili kupčije s podjetji za razdeljevanje filmov. Ze zdaj so sklenili, da bodo odkupili več sovjetskih filmov, ki jih bodo vrteli po republiških središčih ob tednu sovjetskega filma. Odkupili bodo tudi tri kitajske filme.

STALNI PLESOV NARODNIH FLESOV V OPATJI

Kulturnoprosvetna organizacija »Seljačka sloga« in Turistična zveza Hrvatske pripravljata od 25. avgusta do 10. septembra letos v Opatiji festival narodnih plesov iz Slavonije, Medimurja, Istre in Dalmacije. Ta festival naj bi bil v bodoče vsako leto.

NAŠA DRAMA V PARIZU

Ljubljanska Drama se bo udeležila mednarodnega dramskega festivala v Parizu z uprizoritvijo Cankarjevih »Hlapcev«. O tem je pred kratkim odločala žirija za kulturne stike z inozemstvom. Odločitev je bila soglasna. Festival v Parizu bo v začetku junija.

DOKUMENTARNI FILM O PRVI SVETOVNI VOJNI

Centralni studio Filmskih novosti v Beogradu pripravlja dokumentarni film »Stari bori«. Film bodo montirali iz raznega materiala jugoslovanske in francoske kinoteke, tema pa bo jugoslovansko-francosko prijateljstvo med prvo svetovno vojno.

FESTIVAL PRIMORSKIH STUDENTOV

Klub primorskih študentov na Koprskem pripravlja festival, ki bo od 11. do 20. maja. Pripravili so nastop pevskega zbora »Vinko Vodopivec«, študentske dramske sekcije, razna tekmovalna v šahu, odbojki in nogometu. Osrednji nastop bo v Kopru, razne prireditve pa bodo tudi v vseh večjih krajih koprškega okraja.

O reformi obveznega šolanja

porih dela šolnikov, da razvijejo novo pedagoško misel in prakso. Prav dejstvo, da so se tako prizadevanja pojavila in da so si morala v lastnih vrstah s trudom utirati pot, dokazuje, da je potreben sistematičen boj za novo pedagoško misel in prakso.

Z načeli šolske reforme se temu boju utrjujejo tla, saj je osnovna pedagoška koncepcija načel taka, da jamči za napredne pozicije tega boja.

Načela pedagoške koncepcije bi bila takale:

Šola ne sme ravnati z učencem kot s predmetom, pasivnim elementom in »surovino« za učnovzgojni proces, ampak mora v njem videti razvijajočo se osebnost, ki ima svoja nagnenja in težnje ter svojo voljo in interese.

Namen šole ni v tem, da v naglih fabricira ljudi s spričevali. Poglavitno je vsestransko oblikovanje mlade osebnosti, da bo aktivna, disciplinirana, ustvarjalna, kritična in odgovorna za svoje delo. Škrb učencev za ocene v spričevalu se mora spremeniti v zavest mladežnega človeka, da mu je izobrazba potrebna za nadaljnjo graditev in delo v družbi.

To skrb pa bo vzbudila šola mlademu človeku le tedaj, če ga bo upoštevala kot aktivnega partnerja pri pouku. Ves pouk in celotno šolsko življenje mora mlade ljudi vzpodbujati k aktivnosti in ustvarjalnosti.

Učitelj ni samo in predvsem dober predavatelj, a učenec priden poslušalec. Učnovzgojni proces mora omogočiti učencem, da relativno samostojno obdelujejo učno gradivo, opazujejo pojave, delajo v delavnici, šolskem vrtu itd. Pri tem nastopa učitelj kot vodja, njegova poglavitna funkcija je, da uvaja učence v delo, da jim pri delu pomaga razumevati in urejati naravne in družbene pojave itd.

Potrebno pa je tudi povezovalno, vsklajevanje šolskega dela z izvenšolskim učenčevim življenjem, kar nam omogočajo družbene organizacije, ki se že po svoji funkciji morajo ukvarjati z vzgojnimi

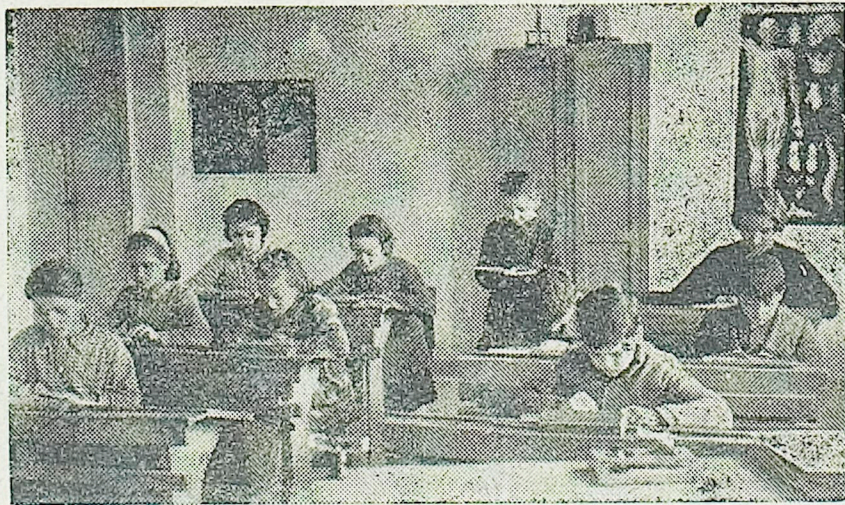
vprašanji, in to: Pionirska organizacija, Ljudska mladina, Društvo prijateljev mladine, Ljudska tehnika, Partizan, tarborniki, šolski odbori itd.

Učnovzgojni proces bo bogatejši, če bo zmagalo načelo individualnega ravnanja z učenci, stalna rast pedagoške funkcije šolskih organov (učiteljskih in razrednih zborov, šolskih upraviteljev) ter poznavanje in upoštevanje vseh značilnosti učenčevega psihofizičnega razvoja. Slednje je potrebno posebno zaradi pravičnega izbora in razporeditve učne snovi v predmetnikih in učnih načrtih za posamezne šolske stopnje. Potrebno pa je tudi poznavanje psihofizičnih značilnosti razvoja za pravičnejšo izbiro metod in organizacijo pedagoškega procesa.

Ljudska osemletna šola bo uspešneje opravila svojo nalogo, če v pripravljanju mlade generacije za prihodnost ne bo zanemarjala tudi življenjskih potreb in zahtev otroške in mladinske dobe.

6. MATERIALNI POGOJI ZA DELO OBVEZNE ŠOLE

Ob zaključku elaborata o referatu obveznega šolanja zvezna komisija ugotavlja, da je treba za uspešno zgraditev obveznega osemletnega šolanja in pa izboljšanje njegovega učnovzgojnega dela uresničiti tudi določene gmoetne pogoje (gradnja novih učilnic, bogatenje šol z ustreznimi učili in opremo itd.).

Pionirji v učilnici škofijske šole

Iz Kopra v Budimpešto

Štirideset ur v deželi nogometa

(Od našega posebnega dopisnika)

Med nepozabnimi trenutki, ki smo jih preživljali na Népstadionu, bi omenil predvsem enega. V 31. minuti drugega polčasa je Mujič poslal z levega kota visok predložek v madžarski kazenski prostor. Na žogo so skočili madžarska branilca in Veselinovič. Jugoslovanski napadalec je bil hitrejši. Ostra, z glavo plasirana žoga je obšla v levem spodnjem kotu madžarske mreže. Med skupino Jugoslovancev, ki smo se zbrali na Népstadionu, je zavladalo nepopisno navdušenje. Izenačenje, v prihodnjih minutah pa morda celo zmaga! Po dvajsetminutnem presledku, ko so se valili madžarski napadi na naša vrata in je imela obramba polne roke dela, so na stadionu zopet odmevali klici »plavi, plavi«. Izenačenje je vtilo jugoslovanskemu napadu novih moči. Gol je visel v zraku, toda konec je prišel prehitro, da bi lahko madžarsko obrambo še enkrat prisilili na kolena.

Obe enajstori odhajata z igrišča ob burnem vzklikanju množice. »Tekma stoletja« je zaključena, odgovor, kdo je trenutno najboljši nogometno moštvo na svetu, pa je še vedno v zraku. Mogoče ga bomo dobili jeseni na stadionu Partizana v Beogradu?

KAJ NAM JE POVEDALA PREDSTAVNICA IBUSZA

V Budimpešto smo se odpravili v noči od petka na soboto. Deževalo je v močnih pljuskah in naše razpoloženje se je avtomatično prilagodilo vremenu. Če bo tako na Népstadionu, bo kvaliteta igre slaba in še premočilo nas bo do kože.

Ob petih zjutraj smo zajtrkovali v Slatini Radenci, dve uri pozneje pa smo že prekorčili jugoslovansko-avstrijsko mejo pri Gornji Radgoni. O potovanju čez Avstrijo ne bi imel kaj posebnega povedati.

Ob enajstih dopoldne smo prekorčili avstrijsko-madžarsko mejo. K našemu avtobusu je prvo prihitelo mlado dekle, predstavnica budimpeštanske potovalnega urada IBUSZ (podobno kot naš Putnik). Od nje smo izvedeli vse, kar nas je zanimalo. Toda Klara — tako se je imenovala — je odgovarjala, če je kdo želel, tudi v nemščini in angleščini. Natančno nam je tudi obrazložila načrt potovanja in bivanja v Budimpešti: kje bomo jedli in spali, kaj si bomo ogledali in kakšen prostor so nam določili na stadionu. Svetovala nam je tudi, naj potujemo po spodnji strani Blatnega jezera, kjer je panorama pokrajine lepša in tudi restavracije v letoviških mestih so že odprle.

Simpatično dekle si je zelo prizadevalo, da bi nam ugodilo. In to ne samo ob prvem stiku, temveč tudi pozneje, saj nas je spremljalo ves čas bivanja na Madžarskem in se poslovilo od nas šele, ko smo prekorčili madžarsko-avstrijsko mejo.

OB BLATNEM JEZERU IN PRIHOD V MADŽARSKO PRESTOLNICO

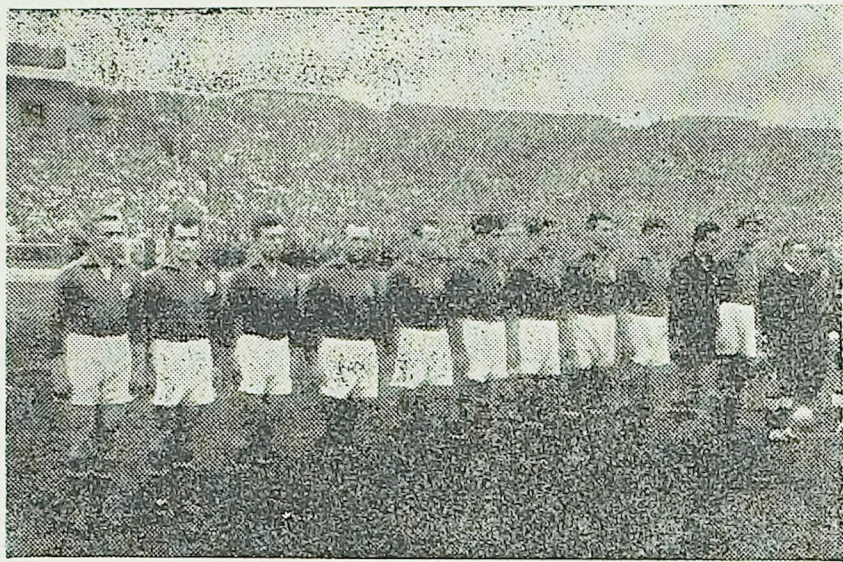
Od avstrijske meje do Blatnega jezera je pokrajina utrjujoče enolična. Ob obeh straneh ceste se vrste v nedogled blede zeleni pašniki in temnorjava polja. Le sem pa tja presekajo enoličnost skupine dreves in druga drugi podobne vasi z visokoprtiličnimi hišami. Vzpetine so redke, prav tako gozdovi. Nobena evropska država nima tolikšnega deleža ornice kakor Madžarska (64%). Dve tretjini Madžarov živi od kmetijstva.

Z nestrpnostjo smo pričakovali prihod na obalo Blatnega jezera, o katerem nam je že Klara med potjo povedala mnogo lepega. Prvi pogled nas je nekoliko razočaral. Voda je močno umazana, obalna flora redkejša, kakor smo mislili. To je bil zamočvirjeni južni predel jezera, medtem ko se severna obala oslanja na slikovito Bakony grčevje. Tam so bila nekoč znana lovišča madžarskih grofov, ki so jih seveda po vojni podžvalili.

Ob jezeru smo se vozili dve uri,

»Madžarsko morje« je dolgo 70 kilometrov, široko pa od 2 do 20 km. Ustavili smo se v dveh večjih letoviških mestih, v Kesthelyju in v Siófoku. Okrog pol osme ure zvečer nas je iz napol dremajočega stanja prebudil klic našega »rajzemašala«: »Budimpešta!«. Nekako 50 metrov pred seboj v dolini smo zagledali morje luči in srebrnobelo črto Donave s številnimi mostovi, ki vežejo stari del mesta Budim in novi del Pešto.

V Budimpešti smo se nastanili v modernem hotelu Astoriji. Po večerji so se nekateri takoj zaupali posteljam, druge pa je radovednost pognala na ulice. O nočnem življenju v Budimpešti smo mnogo slišali, zdaj smo imeli priložnost,

Jugoslovanska reprezentanca pred začetkom tekme na Népstadionu. Prvi z leve proti desni je najboljši igralec srečanja Jugoslavija-Madžarska Vukas

da ga vidimo na lastne oči. Ne vem, kaj so si predstavljali o nočni Budimpešti moji sopotniki, osebno sem bil nekoliko razočaran. Okrog 10. ure zvečer so bile ulice napol prazne, osebni avtomobili redki, le tramvaji so »s polno paro« odvažali »zamuđnike« k počitku. Ogledali smo si tudi dva bara s slabim programom in z visokimi cenami. Toda ko zaigrajo madžarski godbeniki svoje temperamentne čardaše, pozabiš na visoke cene in na nizko kvaliteto programov. Potopiš se v melodijah, ki si jih morda že neštetokrat slišal, toda še nikoli v deželi, kjer so se rodile.

Budimpeštanske izložbe so bile v znamenju Prvega maja. Vseposod napis: »Május 1.« (Zivel Prvi maj!), med morjem rdeče-belo-zelenih nacionalnih in rdečih delavskih zastav. Fotografij madžarskih ali sovjetskih voditeljev nisem opazil. Verjetno je bilo pred letom dni drugače. Na Stalina spominja samo še ogromen tiranov kip sredi mesta, pred katerim so prav ob dnevu našega obiska postavili častno tribuno za prvomajsko parado. Prihodnje leto bo parada najbrž na istem mestu, toda brez Stalinovega kipa. Zgodilo se bo z njim isto, kakor je dejal Hruščev za Stalinov kip, ki krasi kanal Volga—Don: »Preveč delovnih ur in 30 ton izgubljenega bron.«

Izložbe smo si z zanimanjem ogledovali predvsem zaradi razstavljenih predmetov in cen. Ugotovili smo, da je glede na povprečne mesečne plače večina predmetov na Madžarskem dražja kot pri nas. Izjema je le elektrotehnični material. Sicer pa so ljudje skromno, vendar solidno oblečeni. V razgovorih ti zaupajo, da ne gre vse tako gladko, kakor kaže videz. Madžarska ima vrsto obveznosti, ki jih mora izpolnjevati z izvozom.

»SKRIVNOST« MADŽARSKIH ŠPORTNIH USPEHOV

Nedeljske dopoldanske ure smo porabili za ogled mesta. Kulturnih in zgodovinskih spomenikov je na pretek, odločili smo se le za nekaj najpomembnejših.

Ponos Budimpešte je veličastna stavba parlamenta. Zgradili so jo leta 1890, vendar je zaradi številnih restavracij že izgubila nekoliko na svoji arhitektonski izvir-

nosti. Najtemeljitejšo restavracijo je doživela po vojni, saj zavezniške bombe tudi njej niso prizanesle. Parlament so zgradili v poznogotškem stilu; največji vtis napravijo skupščinske in kongresne dvorane, zgodovinske freske, kipi madžarskih kraljev in nešteto detajli ročnega dela v marmorju, steklu in lesu.

Razen parlamenta ima Budimpešta še vrsto drugih zanimivosti. Naj omenim samo spomenik osvoboditve, impozantne mostove čez Donavo, muzeje, akademije, gledališča in podzemno železnico. V Budimu smo si ogledali tudi nekdanji kraljevi dvorec in tako imenovano ribiško trdnjavo. Ta del Budimpešte je bil med bombardir-

NA NÉPSTADIONU

Okrog dvanajste ure smo se vrnili v naš hotel h kosilu. Budimpeštanske ulice so bile že v znamenju pohoda na Népstadion. Kamioni, avtobusi, osebni avtomobili, kolesarji in motoristi so si s težavo krčili pot med nepreglednimi množicami. Večkrat smo se morali zaradi gneče ustaviti. V takih trenutkih so se vedno našle skupine ljudi, ki so nas obkrožile in nas spraševale za mnenje o popoldanski tekmi.

Imeli smo nešteto priložnosti, da bi prodali vstopnice za dvojno ali trojno ceno. Nekateri so nam ponujali celo 100 forintov (okrog 5000 din). Toda kdo bi prodal ta dragoceni listek, ki ga bo čez uro popeljal na »tekmo stoletja«? Interesentov za tekmo je bilo okrog 400.000, Népstadion pa sprejme le okrog 100.000 ljudi.

V Budimpešto so se pripeljali tudi izletniki iz Avstrije, Sovjetske zveze, Romunije, Češkoslovaške in iz številnih drugih držav. Nogometni strokovnjaki in novinarji pa so bili zbrani domala iz vsega sveta. Ne vem, za katerega so navijali tuji izletniki, toda Rusi so mi v pogovoru zatrdili, da bodo za nas.

Vstop na Népstadion je bil nepopisno doživetje. Tako rekoč z odprtimi ustmi občuduješ ogromen železobetonski krog, ki sprejme v svoje okrilje nad 100.000 gledalcev. Oči begajo s tribune na tribuno in se umirijo šele na svetlo-zelenem gladkem igrišču in rdečrjavim atletski stezi, ki ga obkroža. Népstadion doseže na severni strani višino nad 60 metrov, na južni pa je nižji. V primeru večjih prireditev (svetovnega prvenstva v nogometu ali olimpiade) bodo verjetno na južni strani zvišali betonske tribune do višine severnih, tako da bo lahko sprejel stadion okrog 200.000 gledalcev.

V predtekmi sta nastopili mladinski reprezentanci Jugoslavije in Madžarske. Madžarski mladinci so zmagali zaslužen z visokim rezultatom 6:0. Glede na številne ugodne priložnosti pa bi bil lahko poraz še višji. Madžarski mladinci so igrali kot ura in z duhovitimi in zrelimi kombinacijami zadivili stadion. Napačno bi bilo trditi, da so bili naši mladinci kot posamezniki mnogo slabši kot njihovi nasprotniki. Glavni vzrok poraza je bila predvsem neviranost moštva in pomanjkanje vsakega smisla za kolektivno igro. Zato krivdo za poraz ne nosijo mladinci, temveč tisti, ki našemu mladinskemu nogometu posvečajo najmanj trikrat manj pozornosti kakor Madžari svojemu.

ALI SMO ZAMUDILI PRILOŽNOST ZA ZMAGO?

Ko sta pritekli obe reprezentanci na igrišče, je stadion več minut odmeval ob bodrilnih klicih. Po prvih minutah igre pa je madžarska publika utihnila, medtem ko smo mi še bolj stopnjevali svoje navdušenje z vzkliki: »plavi, plavi«. Naše moštvo, na katerega smo gledali glede na dogodke preteklega nedelja z upravičenim pesimiz-

mom, je zaigralo kot že dolgo ne. Plavi dresi so švigali med rdečimi, ki so se umaknili v obrambo in skušali na vse načine rešiti svojo mrežo nedotaknjeno. Do pete minute jim je to uspelo, potem pa je Vukas z mojstrskim driblingom obšel srednjega krilca Matraia in poslal žogo z razdalje petih metrov neubranljivo v gol. Na ogromnem semaforu Népstadiona so se prižgale male električne žarnice v obliki črk: Jugoslavija—Madžarska 1:0. Strelec: Vukas.

Dve minuti kasneje bi morali kmalu številko 1 zamenjati za 2. Veselinovič je silovito streljal in Geller je le s težavo ubranil. Nekateri menijo, da je močni strel potisnil vratarja in žogo čez golovo črto, toda sodnik je bil drugega mnenja. Kaj je na tem resnice, pa bo zelo težko ugotoviti. V štirinajsti minuti je Milutinovič dosegel gol, ki ga sodnik ni priznal zaradi offside pozicije. Madžari so šele v drugi polovici polčasa prišli do sape. Puskas se je v kombinaciji s Tyhiem sam znašel pred Bearo, ki mu je prišel nasproti, vendar žoge ni dosegel. K sreči je Puskas ostro streljal mimo praznih vrat.

V 43. minuti so Madžari izenačili. Pravzaprav iz neke nenevarne situacije. Budai je poslal s kriklavsko žogo v šestnajsmetrski prostor. Beara jo je skušal doseči, toda Feyvesi je bil hitrejši in je z neposredne bližine poslal žogo z glavo v mrežo.

V drugem polčasu je bila Jugoslavija nekaj minut v premoči, potem pa so prevzeli pobudi Madžari, ki so skoraj petnajst minut oblegali naša vrata. V tem razdobju so dosegli tudi vodilni gol, ki ga je dal Bozsik. Madžarska publika je začela burno navijati za svoje ljubljence in le skrajna požrtvovalnost Horvata in Krivokučca, ki je zamenjala poškodovanega Bearo, je rešila vrsto nevarnih situacij.

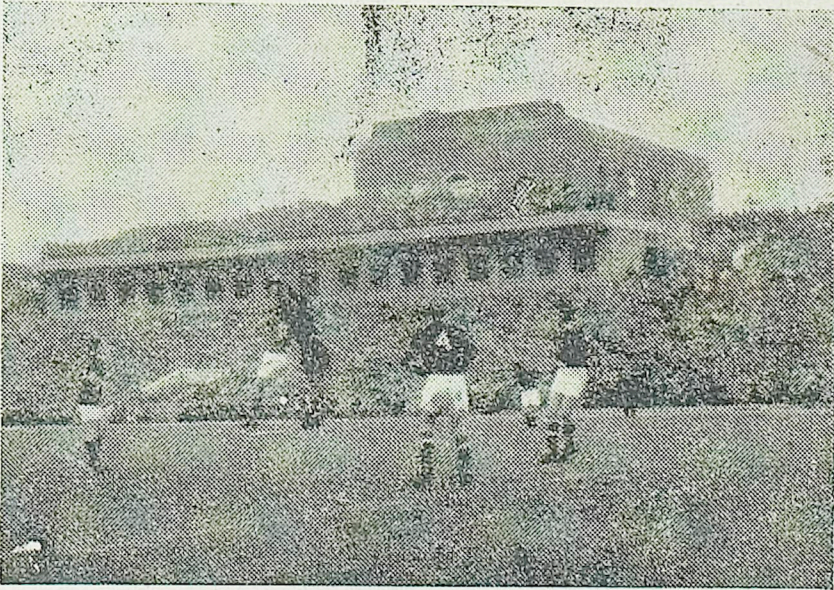
Po izenačenju v 31. minuti je tempo igre popustilo; na igralcih obeh moštev se je jasno videla utrujenost. Utrujeni smo bili tudi mi, ki smo se res krepko potrudili v svojem bodrenju. Kljub temu pa smo ob zaključku tekme še enkrat burno pozdravili našo enajstoričnico.

Številni naši športni komentatorji trdijo, da smo zamudila izredno priložnost za zmago. Glede na dogodke prvega polčasa je to res, saj bi v primeru našega vodstva 2:0 ali 3:0 morala Madžarov povsem padla. Toda glede na dogodke drugega polčasa in glede na zamujene priložnosti madžarskega napada, bo po mojem mnenju nedolžen rezultat realen. Vsekakor pa je bila tekma na izredni tehnični višini in borbenosti. »Zmagali bi lahko eni ali drugi«, je izjavil ob koncu tekme Kocsis, »če bi imeli več sreče«.

Večerni budimpeštanski časopisi so posvetili srečanju ogromno pozornost. Poročila so bila objektivna in jugoslovanski nogomet je dobil vrsto priznanj. »Nép-sport« je med drugim napisal: »Madžarska reprezentanca je bila samo 20 minut boljša od svojega nasprotnika. Jugoslovani so bili hitrejši. Če bi v prvem polčasu izrabili vse priložnosti, bi se za nas slabo končalo. Tehnično so bili Madžari boljši, vendar so Jugoslovani igrali poletnejše«.

Budimpešto smo zapustili v nedeljo zvečer ob devetih z nepozabnimi vtisi in z istimi mislimi kot njeni prebivalci: Na svidenje jeseni v Beogradu!

Ljuban Omladič

Beara rešuje nevaren položaj pred jugoslovanskim golom

TELESNA VZGOJA · SPORT · ŠAH

LJUBLJANSKO-PRIMORSKA NOGOMETNA LIGA

Dvoštevilična zmaga Postojne in tesen poraz Kopra

V nedeljskem kolu ljubljansko-primorske nogometne lige so primorska moštva v medsebojnih srečanjih pomerila svoje moči. Ker so vsa štiri na repu tabele in kandidati za odhod v nižji razred, smo pričakovali ostrih borb. Koper in Izola nas v tem pogledu nista razočarala, medtem ko je bilo srečanje Postojne s Taborom podobno igri mačke z mišjo.

Na razmočenem izolskem igrišču so domačini zasluženo premagali enajstotico Kopra s 4:2 (1:1). Usoda Kopra je bila zapečatana v zadnjih petnajstih minutah igre, ko so začeli Izolani pri stanju 2:2 silovito napadati in dosegli po Deganu in Karačiču dva gola. Zanimivo je, da je bil Koper dvakrat v vodstvu. Že v sedmi minuti prvega polčasa je bil uspešen Vavovec, domačini pa so izenačili v 32. minuti po Černetu. Koprčani so imeli v prvem polčasu več od igre, podobno pa je bilo tudi v začetku drugega polčasa, ko so ponovno prišli v vodstvo v 17. minuti. Tudi tokrat je bil uspešen Vavovec. Tri minute pozneje so domačini izenačili zaradi napake vratarja gostov. To jim je vilo novih moči in so bili do konca igre v premoči. Nekaj nevarnih napadov Kopra pa je uspešno zavrnil postržovalni vratar Izole. Zmaga domačinov je bila zaslužena, saj so bili borbenejši od njihovih nasprotnikov, hkrati pa je treba upoštevati, da so večidel drugega polčasa igrali le z desetimi igralci, ker je sodnik zaradi grobe igre izključil Breščaka.

Zmaga Postojne nad Taborom 13:0 (3:0) predstavlja morda največje presenečenje pomladanskega prvenstva. Postojna ni namreč doslej zabeležila nobenega večjega uspeha, medtem ko je Tabor nabral nekaj točk tudi v srečanjih z močnejšimi moštvami. Visok poraz gre na račun poletne igre postojnskega napada, delno pa tudi na račun oslabiljenega moštva gostov. Čeprav se sliši neverjetno, bomo vendar napisali, da je Tabor drugi del polčasa igral le z osmimi igralci, ker so trije zaradi izrpanosti zapustili igrišče. Seveda bi lahko tu zastavili vprašanje, kako skrbi društvo za treninge in za kondicijo svojih igralcev. Za Postojno so dosegli po tri gole Florić, Jermanc in Korper, Martinov 2 ter Brezar in Sever.

Tudi druga srečanja v nedeljskem kolu so se zaključila z ne-

pričakovanimi rezultati. Razočaral je predvsem vodeči Krim, ki je na svojem igrišču koraj rešil točko z Ilirijo. Slovan je izgubil na svojem igrišču obe točki z Mladostjo, Grafičar pa v Kranju s Triglavom.

LESTVICA:

Krim	14	10	3	1	41:10	23
Grafičar	14	10	2	2	54:18	22
Triglav	14	8	3	3	45:20	19
Mladost	14	8	1	5	26:20	17
Slovan	14	7	1	6	24:23	15
Ilirija	14	6	1	7	33:31	13
Izola	14	4	1	9	23:44	9
Koper	14	3	3	9	21:68	8
Postojna	14	3	1	10	27:39	7
Tabor	14	2	3	9	21:46	7

Primorska moštva se bodo v nedeljo srečala s precej močnimi nasprotniki in imajo vsaj na papirju le malo možnosti za osvojitve točk. S tem pa še ni rečeno, da presečenja niso izključena, saj jih je vsako nedeljo na pretek. Najlepšo priložnost, da si popravi položaj na lestvici in izbrši neugodne posledice zadnjih porazov, ima Koper, ki se bo na svojem igrišču srečal z ljubljanskim Slovanom, Izola, Postojna in Tabor imajo težji posel. Izola se bo namreč pomerila v Ljubljani s Krimom, Postojna v Kranju z Mladostjo, medtem ko bo Tabor sprejel v Sežani Grafičarja.

AVTO-MOTO DIRKE V PORTOROŽU

V okviru prvomajskih prireditev je Avto-moto društvo iz Pirana organiziralo v sredo v Portorožu avto-moto dirke za republiško prvenstvo. Na šest kilometrov dolgi progi je dosegel najboljši čas dneva Luciano Saletnik iz Matulj, ki je prevozil 6 krogov v času 23 minut, 31 sekund in 3 petink sekunde. Saletnik je tekmoval v kategoriji 500 ccm. Drugo mesto je zasedel Gornik iz Matulj, tretje pa Zajc iz Gorice.

V kategoriji 125 ccm je bil prvi Cerič iz Kopra, v kategoriji 250 ccm Mašera iz Maribora, v kategoriji 350 ccm pa Kalec iz Maribora. V kategoriji motorjev s prikolico je zmagal Ličen iz Kamnika. Tekme si je ogledalo več tisoč gledalcev.

Prvo zmago (kat. 125 ccm) je zaslužen odnesel Mladen Čerič, vozač Tomosa

Kino

KOPER: 4., 5. in 6. maja ameriški barvni film RAPSODIJA, 7. in 8. maja italijanski film NESMRTNE MELODIJE, 9. in 10. maja francoski film NOČNA LJUBIMICA.

IZOLA: 4., 5. in 6. maja italijanski film NESMRTNE MELODIJE, 7. in 8. maja ameriški barvni film RAPSODIJA, 9. in 10. maja ameriški film 13 UR.

PIRAN: 4. maja francoski film BELA GRIVA, 5. in 6. maja ameriški film 13 UR, 7. in 8. maja angleški film OČKA VRNI SE, 9. in 10. maja francoski film SUZNI.

DEKANI: 5. maja jugoslovanski film SREČANJE, 6. maja ameriški film NJENO ŽIVLJENJE.

ŠMARJE: 5. maja jugoslovanski film ESALON DR. M., 6. maja ameriški film SMEH V RAJU, 9. maja angleški film OČKA VRNI SE.

SEČOVJELJE: 5. maja francoski film BELA GRIVA, 6. maja jugoslovanski film ESALON DR. M., 10. maja angleški film OČKA VRNI SE.

POSTOJNA: 4., 5. in 6. maja ameriški barvni film CIMERONSKA ROZA, 8. in 9. maja ameriški film LETEČI VRAGI.

Naročniki SLOVENSKEGA JADRANA imajo pri malih oglasih 50 % popust.

Reševalcem naših križank!

Spet si nas je v naši prvomajski številki privoščil tiskarski škrt. Ni nam samo zmešal štrene pri vrsticah ali zamenjal kakšne črke, marveč je enostavno skril izrečane reševalce zadnje nagradne križanke Javornik. Hitimo popravljati napake in danes objavljamo srečnike, ki jim je žreb dodelil nagrade za pravilno rešitev.

Prvo nagrado — pulover po izbiri — je botra Sreča dodelila tovarišici Veri Batistovi iz Geodetskega zavoda v Kopru, Belveder 1. maja.

Drugo nagrado — svetilko za nočno omario — dobi tovarišica Zora Filipčičeva iz Kopra, Semedela, Blok II.

Tretjo nagrado — en kilogram kave — je žreb dodelil v Medvode pri Ljubljani tovarišu Stanetu Čožu.

Rojstva, poroke, smrti:

V **KOPRU** so rodile: Agica Nemec, Koper, deklico; Zora Leglar, Ankaran, deklico; Marija Beletič, Umag, deklico; Marija Lisjak, Maribor, deklico; Marija Cah, Koloman, deklico; Marija Zgonc, Semedela, deklica; Zora Prinčič, Piran, deklico; Marija Dubac, Nova vas, deklico; Marija Belle, Piran, deklica; Ana Muzenič, Koper, deklica; Danica Mezgec, Hrpolje, deklica; Ljubica Škerjan, Skoflje, deklico in Ivanka Vilhar, Koper, deklico.

Poročili so se: Jožef Turk, kmet iz Sežane in Stanislava Mislje, šivilja iz Sežane; Karel Peroša, šofer iz Pomjane in Veronika Savle, gospodinja iz Račičev; Jožef Dilica, delavec iz Kopra in Emilija Dilica, gospodinja iz Kopra; Marcel Marzetič, delavec iz Kopra in Julijana Jakomin, gospodinja iz Kopra ter Bruno Lapajne, nameščeneec iz Izole in Amalija Pucelj, delavka iz Izole.

Umrli so: Marija Nemec, otrok iz Kopra; Luciano Poccoco, otrok iz Novega grada ter Dolaris Apollonio, otrok iz Kopra.

V **ILIRSKI BISTRICI** sta rodili: Stefanija Štemberger iz Vrbove, deklico in Doroteja Škrilj iz Knežaka deklico.

Poročili so se: Leopold Vičič, kmet iz Soz in Rozalija Sedmak, kmetica iz Koritnic; Anton Novak, delavec iz Knežaka in Ljudmila Malečkar, kmetica iz Sembij; Jože Grahov, kmet iz Smrja in Jožefa Zlosel, kmetica iz Zarečja; Herman Tajnikar, šofer iz Topolca in Vilma Baša, uslužbenka iz Topolca; Anton Kozlevčar, ključavničar iz Tlake in Alojzija Ujančič, uslužbenka iz Podstenj; Andrej Brlek, uslužbenec iz Ilirske Bistrice in Ivanka Skok, uslužbenka iz Topolca; Leopold Stern, mehanik iz Zagreba in Djurdjica Oslaković, delavka iz Zagreba ter Ivan Rojc, kmet iz Vrbič in Tereza Mahne, delavka iz Rjavč.

Umrli je Ivana Primc, stara 82 let, gospodinja iz Vrbič.

V **HRPELJAH** pa sta se rodila Dragica Petrinja in Rajko Vidmar.

Poročili so se: Bruno Pobega in Danica Poles; Bazilij Antončič in Ana Poles ter Vladimir Piciga in Marija Poles.

Četrto nagrado — ovratno ruto in par nogavic po izbiri — dobi tovarišica Tadeja Celigoj v Ilirski Bistrici, ulica Nikole Tesle 9 in

Peto nagrado — pribor za britje — dobi tovariš Damijan Cotic iz Škrbine 33 pri Komnu na Krasu.

Nagrajeni reševalci, ki naj prejmejo predmete po izbiri, naj nam sporočijo svoje želje, v kolikor se ne bi sami oglašili v trgovini »Javornik« na Pivki, da jih podjetju posredujemo mi in potem pošljemo na naslove. Reševalci iz Kopra prejmejo nagrade v upravi lista, drugim jih bomo poslali po pošti.

ZAHVALA

Vsem, ki so spemili na zadnji poti in sočustvovali z nami ob bridki izgubi naše drage mame,

PEČARIČ LJUBE

se najtopleje zahvaljujemo. Posebej se zahvaljujemo ravnatelju in dijakom V. letnika koprškega učiteljskega, organizaciji ženske zveze, SZDL ter darovalcem vencev in cvetja.

Zalujoči:

mož Ciril, hčerki Zvezda in Milica ter ostalo sorodstvo.

Pobegi pri Kopru, dne 3. V. 1956

Radio KOPER

NEDELJA, 6. maja: 8.00 Kmetijska ura; 13.30 Poročila; 13.45 Glasba po željah; 15.15 Za našo vas; 16.00 Primorska burja; 19.30 Preproste melodije igra J. Corduener.

PONEDELJEK, 7. maja: 6.30 Jutranje vesti; 6.40 Glasba za dobro jutro; 13.30 Poje zbor Slovenske filharmonije; 13.45 Od melodije do melodije; 14.15 Opoldanski dnevnik; 14.40 Zabavna glasba in objave; 19.30 Operetne melodije J. Straussa; 19.45 Domače vesti; 11.10 Plesna glasba.

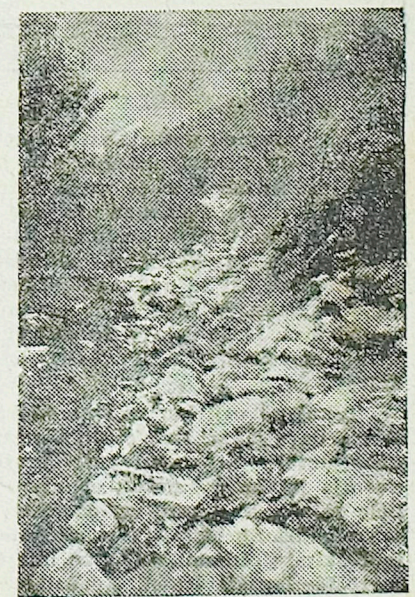
TOREK, 8. maja: 6.30 Jutranje vesti; 6.40 Glasba za dobro jutro; 13.30 Dvajset minut traja naš operni stanek; 13.50 Lahka orkestralna glasba; 15.15 Opoldanski dnevnik; 14.40 Zabavna glasba in objave; 19.30 Ritmi za orgle, igra V. Morgan; 19.45 Domače vesti; 23.15 Plesna glasba.

SREDA, 9. maja: 6.30 Jutranje vesti; 6.40 Glasba za dobro jutro; 13.30 Od melodije do melodije, vmes ob 13.45 Glasbena kronika; 14.15 Opoldanski dnevnik; 14.40 Zabavna glasba in objave; 19.30 Pojo znani pevci ob spremljavi orkestra Plesna glasba.

ČETRTEK, 10. maja: 6.30 Jutranje vesti; 6.40 Glasba za dobro jutro; 13.30 Glasba po željah; 14.15 Opoldanski dnevnik; 14.40 Zabavna glasba in objave; 19.30 Tisoč in ena noč, melodije sredozemlja; 19.45 Domače vesti; 23.15 Plesna glasba.

PETEK, 11. maja: 6.30 Jutranje vesti; 6.40 Glasba za dobro jutro; 13.30 Ugani z nami, kaj je to?; 14.15 Opoldanski dnevnik; 14.40 Zabavna glasba in objave; 19.30 Pojo dueti in kvarteti zabavne glasbe; 19.45 Domače vesti; 23.15 Plesna glasba.

SOBOTA, 12. maja: 6.30 Jutranje vesti; 6.40 Zabavna glasba; 13.30 Veselo sobotno popoldne — pisan glasbeni spored; 14.15 Opoldanski dnevnik; 14.40 Zabavna glasba in objave; 19.30 Večer ob kamnu, igra orkester P. Westom; 19.45 Domače vesti; 22.45 Plesna glasba.

Verjemite ali ne, naša slika prikazuje edino pot in cesto, ki vodi na kmetijsko posestvo Brič. Za silo prehodna je komaj v lepem vremenu, v slabem pa se izpremeni v hudournik. Taka pot zelo ovira gospodarstvo na posestvu in bi jo bilo zato treba nujno urediti.

MALOGLASI

LADJO PLIVARICO, brez motorja, v dobrem stanju, grajena leta 1950, ugodno prodamo. Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe na RIBARSKO PODUZEČE v Opatiji pod številko 63/56 ali telefonsko na številko 362 Opatija.

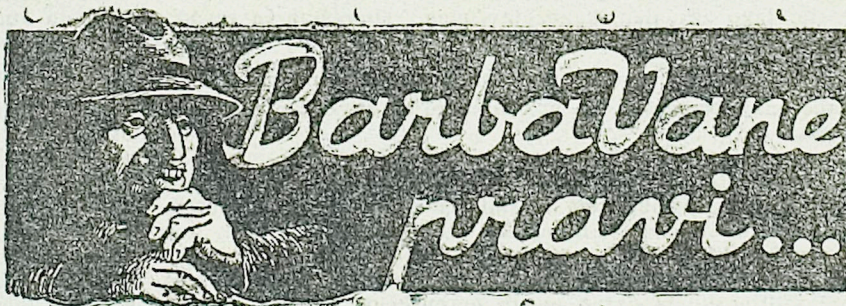
DVOKOLESA od 7000.— lir naprej in **MOTORNIA DVOKOLESA** od 45.000.— lir naprej dobite pri trvdici **MARCON TRST**, ulica Pieta 3.

OBIŠČITE NAŠO TRGOVINO!

VELEBLAGOVNICA »FELICE«, ulica Carducci 41, Trst. Velika izbira delovnih oblik, srajc, pletenih suknjičev — hlač. Prvovrstno blago po najnižjih cenah v Trstu!

VELIKO NAGRADO dobi, kdor mi preskrbi dvosobno stanovanje v Kopru, Izoli ali okolici. Kupim tudi manjšo hišo v navedenih krajih. Naslov v upravi lista.

Oseba, ki je v ponedeljek zvečer na prvomajski akademiji v Gledališču v Kopru pobrala črno damsko torbico, je naprošena, da jo odda v upravi »Slovenskega Jadrana«, denar pa naj obdrži za nagrado.

Zadnjič sem obljubil, da se bom odzval prijaznemu vabilu, ki sem ga dobil iz Sežane. Povabili so me predvsem zato, da bi videl tisto »tihožitje« na restavraciji Mohorčič. Deska je res neokusna, vendar sem jo še nekako prenesel, posebno še potem, ko sem imel priložnost primerjati jo z ono na hotelu Triglav. Tam imajo, kot sem s težavo ugotovil, namalanega hribolazca, ki je najbrž padel s Triglavske stene in si pri tem hudov zvil vrat. To sem nekako ugotovil, s težavo, kot sem rekel. Kaj pa naj bi bilo tisto, kar ima omenjeni »alpinist« na hrbtu? Tega pri najboljši volji nisem mogel proučiti. Lahko da je nekakšna pelerina, prav tako lahko pa je vreča ali nahrbtnik. No, na kako panjsko končnico bi malarija še šla. Čez leta bi morda postala še slavna, ko bi se ob njej znanstveniki prepirali, katerega mučenika predstavlja. Za hotel pa ni. Pa tudi mestu ne dela ugleda.

Mimogrede sem se ustavil v Hrpeljah. Zadnjič sem namreč dobil od tam pošto v kaj čudni kuverti. Najprej sem ugotavljal, kdo bi bil

ta Emilio Bencic — Erpelle, ko pa sem odprl, sem videl, da je to pravzaprav Kmetijska zadruga. Saj jim nič ne zamerim, da »šparajo«; še zdaleč ne. Zanimalo me je samo, kako se jim je posrečilo držati tako na vajetih sv. Birokacija, da niso še porabili pisemskih ovojnic, ki so jih bili podedovali pred enajstimi leti. V dokaz resnice prilagam sliko.

Ko sem to ugotavljal, sem zamudil avtobus. Nič hudega, sem rekel, grem pa še malce proti Ilirski Bistrici. V Gornji Košani

so mi potožili, da se zadruga vse premalo zanima zanje, čeprav so skoraj vsi včlanjeni. Niti trgovine jim ne privoščijo, medtem ko je v Dolnji Košani v prodajalni KZ takšna gneča, da včasih po vse dopoldne ne prideš na vrsto, čeprav strežijo kar štirje prodajalci. »Bom zapisal,« sem rekel, »toda to je predvsem vaša stvar. Če ste že člani zadruga, pa pritisnite na upravo, ni hudimar, da vam ne bi spravila skup te štacune. Saj prostori so, prodajalce pa naj porazdelijo med obe prodajalni.«

Za konec pa še najnovejša vesti iz Kopra. Tudi te so s področja trgovine in preskrbe. Vidite, doslej smo imeli v Kopru nič več in nič manj kot 6 prodajaln sadja in zelenjave. Škoda, da so bile večidel prazne in da v njih niste dobili ničesar, drugače bi bila preskrba z zelenjavo res dobra. Toda o tem smo že pisali in ne mislim pogrevati starih zadevščin. Zanimivo je to, da so se nenadoma zmislili, da je toliko prodajalnic preveč za naše mesto. In brisali so tri. Kaj bodo rekli k temu gospodinje, še ne vem, bo pa verjetno precej besed. Osebo bi pa rad vedel, zakaj so to naredili prav zdaj. Vso zimo so bile prodajalnice prazne, ker ni bilo zelenjave, zdaj pa ko je, pa prodajalnic ne bo. Čudovita logika, ki jo moja skromna pamet res ne zmora. Morda pa bom le še imel priložnost, da poročam, kako se vsa zadeva razvija. S tem upanjem se za danes poslaavljam

in vas pozdravljam Vaš Vane

Aparat za odkrivanje laži Kaj so pokazale izkušnje iz kriminalne prakse

Zelja, da bi našli zanesljiv pripomoček s katerim bi lahko dokazali kdaj človek govori resnico in kdaj laže, je nemara prav toliko stara kot sam kriminal. Včasih so si poskušali pomagati z mučenjem in fizičnim pritiskom na osumljene, ki so pogosto iz bojazni pred strahovitimi mukami priznali tudi tisto, česar niso zakrivali. Znana je tudi tako imenovana »božja sodba«, ko so prepuščali, da »nadnaravne sile« odločajo o krivdi ali nedolžnosti osumljenih in podobno. Ta na eni strani naivna, na drugi pa grozna in nečloveška sredstva pa so v civiliziranih državah več ali manj izginila iz kriminalne prakse. »Božja sodba« že zdavnaj, fizičnega

»ne«. Pa oglejmo si raje ves postopek na enem primeru, ki se je dogodil nedavno.

V Ameriki je brez sledu izginil nek človek. Kmalu nato je policija aretirala moža, pri katerem je našla umorjenčev avto. In to je bilo vse. Osumljeni je začel hitreje dihati in da mu puls močneje bije. Začeli so naštevati kraje. Najprej vse države ZDA, nato pa še vsa mesta v tisti državi, ki je, kot je pokazal aparat, vznemirila osumljenega. Tako so ugotovili tudi mesto. Tedaj so vzeli načrt tistega mesta in ga položili pred osumljenega. Kriminalni organ ga je vprašal, kje je zakopano truplo. Pri tem mu je sistematično kazal na posamezne točke na načrtu. In spet je aparat pokazal, da je neki določen kraj izzval pri osumljenem notranjo reakcijo. Policija je odšla tja in našla truplo. Zločin je bil pojasnjen. Pri vsem tem je najbolj zanimivo, da je zločinec prostovoljno privolil v zasliševanje z aparatom in vsekoli zelo samozavestno odgovarjal s svojim »ne« na vsa vprašanja.

Sledilo je vprašanje, kaj je naredil s truplom: vrzel v reko, žagal, raztelešil, zakopal itd. Pri besedi zakopal, je dal aparat spet znak, da je osumljeni začel hitreje dihati in da mu puls močneje bije. Začeli so naštevati kraje. Najprej vse države ZDA, nato pa še vsa mesta v tisti državi, ki je, kot je pokazal aparat, vznemirila osumljenega. Tako so ugotovili tudi mesto. Tedaj so vzeli načrt tistega mesta in ga položili pred osumljenega. Kriminalni organ ga je vprašal, kje je zakopano truplo. Pri tem mu je sistematično kazal na posamezne točke na načrtu. In spet je aparat pokazal, da je neki določen kraj izzval pri osumljenem notranjo reakcijo. Policija je odšla tja in našla truplo. Zločin je bil pojasnjen. Pri vsem tem je najbolj zanimivo, da je zločinec prostovoljno privolil v zasliševanje z aparatom in vsekoli zelo samozavestno odgovarjal s svojim »ne« na vsa vprašanja.

Na podoben način so v Ameriki odkrili že več zločinov. Zato si od novega aparata obetajo veliko. Imajo ga že po vseh večjih krajih, začeli pa so ga uporabljati tudi že v nekaterih drugih državah.

LETALO V NAHRBTNIKU

V ZDA, kjer imajo največ ne- navadnih idej, so pred kratkim izdelali letalo, ki ima precej skupnega s pnevmatično žimnico. Razen motorja in dveh koles je vse ostalo narejeno iz gumiranega nilona. Pred poletom napihnemo trup in krila z običajno avtomobilsko črpalko, kadar se pa letenja naveličamo, spustimo iz letala zrak, ga zvijemo v klobčič in stlačimo v nahrbtnik. Aeroplan je namenjen predvsem športnim letalcem, je enosedelnik in ima motor z močjo 40 KS.

STORKLJA Z ALUMINIJASTIM KLJUNOM

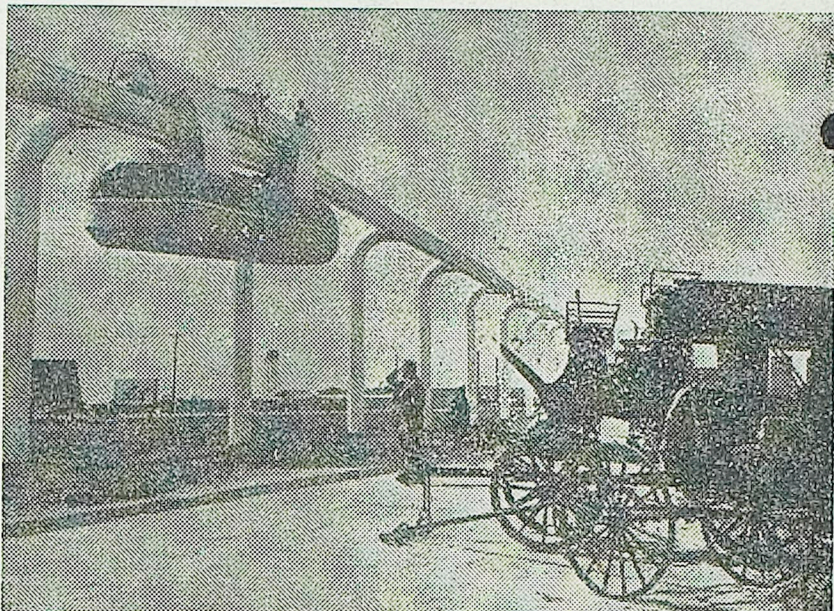
Po nesreči je neka štokljka v zoološkem vrtu Miami (ZDA) izgubila svoj dolgi kljun. Zdelo se je, da bo morala poginiti od lakote, kajti brez njega se ne more hraniti. Nekaj časa so jo hranili umetno, potem pa so prišli na idejo, da naredijo kljun iz aluminija. To je prva tovrstna proteza na svetu. Nekaj dni se je štokljka zelo mučila z umetnim kljunom, sedaj pa že spretno lovi z njim ribe po jezeru.

DEKLICA, KI NE ČUTI BOLEČIN

Hči nekega pariškega delavca je fenomen posebne vrste: ne čuti nobene bolečine. V začetku so se starši male Marie s tem hvalili, kajti dojenček je cele noči spal, nikdar jokal, niti če je bil prehlajen ali se je udaril. Ko je deklica nekoliko zrastle, je začelo starše skrbeti. Otrok se je smejal, tudi če so ga tepli zaradi nepokorščine, celo ko se je spekkel na vročem likalniku in ko si je z zobmi odgriznil kosček jezika. Dekletce zdaj opazujejo strokovnjaki, vendar pravijo, da ji medicina ne more pomagati.

FANTASTIČNI NAČRT

Najnovejša ideja sovjetskih atomskih znanstvenikov ni nič drugega, kot — premakniti zemljo. V tem ni niti najmanj neresnosti ali hlastanja za originalnostjo, vse to sloni na zadnjih izsledkih znanosti, in v neprijetnem spoznanju, da sonce zmerom bolj peša. Temperatura na zemlji se bo sčasoma tako znižala (seveda ne jutri pa tudi čez deset let še ne), da se bodo v vseh naravnih pojavi začele kazati motnje. Kako potemtakem rešiti človeštvo in omogočiti nadaljevanje življenja? Ena izmed rešitev bi bila beg na druge planete, druga pa, kot smo rekli, selitev Zemlje bližje Soncu ali v drugo osončje. Na Antarktiki bi montirali ogromen reakcijski motor, katerega os bi bila vzporedna z zemljino osjo. Drugi načrt, ki je bolj enostaven in bi bil tudi lažje izvedljiv, pa predvideva vrsto motorjev, ki bi jih zgradili na ekvatorju in bi jih stavlili v pogon postopoma. Njihovo gorivo bi bilo seveda najbolj podobno — atomska energija. Ta načrt je za sedaj še fantazija, toda sčasoma bo postal tako aktualen, kakor je danes problem pitne vode v puščavi.

Temu novemu prevoznemu sredstvu pravijo »Monorail«, kar bi po naše pomenilo »enotirnica«. To je najnovejši poskus rešitve vprašanja vele- mestnega prometa. Na ulicah namreč ni več prostora za vse avtomobile in avtobuse, kaj šele za tramvaj. Najprej so si pomagali s podzemeljskimi železnicami, ki so jih uvedli že skoraj v vseh velikih mestih. Sedaj pa poskušajo iti še »navzgor«. Pravijo, da se je to dobro obneslo in da je tudi vožnja v teh visečih tramvajih prijetnejša.

V Španiji uganjajo kaj prefidno hujskanje in podpihovanje rasne mrznje do Judov. Za to izkoriščajo posebno velikonočne praznike. Znano je namreč, da je Španija še vedno dežela, kjer imajo verski predsodki zelo veliko moč in katoliška duhovščina vso oblast, ki spominja na čase srednjeveške inkvizicije. Naša slika prikazuje prizor iz španskega mesta Sevilja, kjer so človeško lutko v normalni velikosti obesili nad ulico med dvema hišama. To lutko, v kateri ni posebej le Juda Iškariot, marveč Judje nasploh, nato z lovsko puško popolnoma razstrelijo in razcefrajo, nakar jo še na fleh popolnoma raznesejo. V tej igri sodelujejo s posebnim veseljem otroci, ki jim falangistični oblastniki z blagoslovom in neposredno pobudo katoliške duhovščine s tem že v najnežnejši dobi vcepljajo sovraštvo in rasno mrznjo do Judov kot naroda. Menda take vzgoje ni treba še posebej komentirati.

»Lie Detectors«, aparat za ugotavljanje resnice

pritisaka pa se poslužujejo le še v nekulturnih in reakcionarnih deželah, kot se ga je posluževal pri nas fašizem za izsiljevanje priznanj političnih osumljeniev.

Pred leti pa so iznašli tudi na tem področju nekaj novega. Verjetno ni slučaj, da to prav v Ameriki, saj je tam kriminal najbolj razširjen. Gre za elektronski aparat, ki naj bi »povedal«, kdaj osumljeni govori resnico. Pravijo, da je praksa pokazala, da z novim aparatom to lahko ugotovijo v 85 — 90 odstotkih primerov.

Seveda aparat ne zmore sam vsega. Deluje namreč tako, da registrira dihanje, znojenje, krvni pritisk in puls osumljenca, medtem ko ga zaslišujejo. Osumljeni odgovarja na vprašanja samo z »da« ali

11

EMIL FRELIH:

PO MORJU MED SVET

CASABLANCA — BELA HIŠA

Drugi dan ob petih zjutraj smo že zapluli v glavno luko Maroka — v Casablanca. Bili smo še precej oddaljeni v razsežni luki in mesto se je skozi jutranjo koprasto meglico komaj še videlo. Poldrugo uro smo pluli po luki, tako velika je, da smo se končno zasidrali. Močno smo bili presenečeni nad množičnimi stavbami, petnajst — do dvajsetnadstropnih nebotičnikov, ki se nad pristaniščem dvigajo čisto beli proti sinjemu nebu. V luki, ki je opremljena z nešteti žerjavji, so prišli na ladje delavci in pričeli raztovarjati. Bili so večinoma Marokanci, Arabci, Berberi, Mavri, črnci in nekaj belcev.

Takoj po zajtrku, ko smo od kapitana ladje prejeli policijska dovoljenja, smo odšli v mesto. Naša trojica jo je jadrno ucvrla po glavni cesti proti središču mesta. Široka avenija je vsa v palmah, ob njeni levi strani pa se dvigajo bele palače. Na desni, vzdolž ceste, so v senci palm strnjene v vrsti nizke orientalske prodajalne s preprogami in drugimi marošskimi predmeti. Ulice so bile okrašene s francoskimi in marošskimi zastavicami. Zvedeli smo, da je Maroko večeraj v svoji sredi pozdravil novega francoskega guvernerja. Sprejem je bil uradno zelo veličasten, saj je guvernerja pričakal tudi maroški sultan, ki pa med Maročani ni preveč priljubljen. Zato je ljudstvo dan prej drugače spregovorilo. Zaradi stalnih nemirov so tudi danes zastražena vsa javna poslopja. Ne mine dan, da ne bi dalo ljudstvo duška svojemu nezadovoljstvu nad kolonizatorji. Policijski odredi in vojne enote so v stalni pripravljenosti. Že na ladji so nas opozarjali, naj bomo previdni, kajti, domačini gledajo postrani tujce, ki jih imajo, jasno, za Francoze. No, hvalabogu, mi

smo tako slabo znali francosko, da nas bi takoj spoznali, da nismo Francozi.

Visoke stavbe in razkošne trgovine z vele mestnimi izložbami so nas navdajale z velikim občudovanjem. Svoje pomankljivo poznavanje Afrike smo morali temeljito popraviti. Kdo bi si mislil, da bo našel na afriški celine, na skromni maroški ravnini, ki se proti notranjosti dežele dviga v gorovje Visokega Atlasa in od tam dalje v Saharsko puščavo, skoraj milijonsko moderno mesto evropskega, pravzaprav še bolj ameriškega videza. Saj si, naslonjena ob atlansko obalo, Casablanca podaja roke prav z ameriškim mesti, ki jih loči samo ocean. V tem mestu sta se sestala med zadnjo vojno na tajnem sestanku državnik Churchill in Roosevelt in simbolično potrdila važnost borbe narodov za lastno svobodo, kar Alžirci in Maročani v zadnjem času tudi posnemajo.

Promet je ogromen. Po cestah drve na vse strani avtobusi in trolejbusi, avtomobili, motociklisti in vozači vesp. Mnogo je videti Arabcev in zamorcev v njihovih avtomobilih in na drugih motornih vozilih. Kaj smešno je videti Arabca v beli halji za volanom osebnega avtomobila, ki vozi svoje tri zakrite žene po opravilih. Slišali smo, da je med domačini razvita prava epidemija za motornimi vozili. Odpovedo se rajši vsemu, tudi hrani, samo da si lahko čimprej nabavijo motorno vozilo.

Mesto je tako lepo in zanimivo, da se kaj težko zedinimo za načrt, kam naj bi najprej šli. Hodimo po cestah s pomočjo zemljevida v roki, z napisi po cestah pa se seznanjamo, kje smo. Privlačijo nas moderne izložbe, razkošne kavarne, banke, hoteli in vsemogoči turistični objekti! Zanimalo me je gledališče. Velika, podolgovata rdečkastorumenjava stavba po zunanosti prav nič ne kaže, da bi bila gledališko poslopje, čeprav je na skromnem pročelju pritrjen gledališki simbol, velika maska. Znotraj pa je moderno opremljena dvorana in manjši vestibul. Gledališče je bilo zaradi počitnic za javnost zaprto, pač pa sem nekaj časa prisostvoval avdicijam mladih instrumentalistov, ki so se prijavili za nastavitve v operni orkester. Čudil sem se, da ima tako veliko in moderno mesto samo eno gledališko stavbo. V njej delujejo, seveda in izvedbi francoskih umetnikov, opera, opereta, drama in balet. Zato pa je mnogo varietejev in barov, da ne

govorim o kinematografih, ki so na vsakem vogalu. Pač ista podoba, kot sem jo že opazil v vseh severnoafriških mestih. Slikovito je pročelje pošte, blizu nje prekrasna stavba mestne občine z marmornatimi stebri. Pred njo stoji impozanten, v bron ulit kip.

Lepota stavb, spomenikov in parkov te upravičeno prevzame. Resnično moraš občudovati podjetnost, polet, sposobnost, okus in tudi smelost poslovnih ljudi, ki so v razmeroma kratkem obdobju zgradili takšno mesto, ki je v okras in ponos ne samo Maroku, ampak vsej Afriki. Zaradi bogatega zaledja in dobrih železniških in drugih prometnih zvez, zlasti pa ker je Casablanca edino večje pristanišče na severozahodni afriški obali vzdolž Atlantika, pripisujejo mestu še večji razcvet. In res, v mestu še vedno građe nove palače.

Biser arabsko-mavrske arhitekture pa je sultanov dvorec, ki je nekoliko bolj odmaknjen od središča mesta. Strazar, ki je do našega prihoda v bližino stavbe malomarno sedel v senci, nas ni pustil naprej, niti ni dovolil fotografirati dragocenega pročelja, ki je vso obloženo z barvastim mozaikom. Tembolj sem bil vesel posnetka dvorca, ki sem ga napravil, preden sem se mu približal.

Počitek pred veliko moderno kavarno nam je dobro del. Hoja po asfaltu in vročina sta nas utrudila. Prav tako smo bili od vtisov čudovitih stvari, ki smo jih videli, kar nekaj omamljeni. Ob hladni oranžadi smo opazovali živahen promet. Vrvež je bil tolikšen, da so mu komaj sledile naše oči. Med ljudmi, ki so hodili mimo nas, so bile zastopane vse rase. Večina so bili dobro oblečeni. Posebno pozornost nas vseh je pritegnila mlada zamorka v elegantni, po najnovejši modi ukrojeni obleki in z moderno pričesko. Ves njen izgled in njena živahna in graciozna hoja so izdajali plesalko. Maročani v dolgih belih galabijah in burmusih, temnih, mrkih obrazov in črnih očeh in črnci, so dajali afriški pečat sicer čisto evropski ulici. Okrog in okrog nas pa same bele stavbe, ki napravljajo nadvse lep vtis. Nič čudnega, da so nazvali to mesto Casablanca, kar pomeni po naše — bela hiša.

Naš sopotnik, ki je bil lansko leto v Rio de Janeiru, je brez pridržka dejal, da Casablanca po lepoti prekaša, tolikanj opevano najlepše mesto na svetu.